

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ
РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ – РУСЕ

Д О К Л А Д
ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ПРЕЗ 2009 ГОДИНА

Русе, 2010 година

СЪДЪРЖАНИЕ

I Въведение

Списък на най-често използваните съкращения

Информация за дейността на РИОСВ - Русе

Информация за Регионална лаборатория – Русе

Териториален обхват на РИОСВ - Русе и кратки географско-икономически характеристики за областите Русе, Разград и Силистра

II Анализи по компоненти на околната среда

Качество на атмосферния въздух

Мрежа за контрол качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Русе като част от НАСЕМ - подсистема „Въздух”

Качество на атмосферния въздух

Източници на емисии на територията на РИОСВ – Русе

Кратка обобщена оценка за качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Русе

Води

Водосборни басейни на река Янтра, река Русенски Лом и Добруджанските реки

Обобщена информация за обектите, източници на отпадъчни води

Населени места и екологични проекти

Кратка обобщена оценка за състоянието на повърхностните и подземни води на територията на РИОСВ – Русе

Земи, почви и земни недра

Контрол по опазване на почвите и земните недра и добра земеделска практика

Предотвратяване и ограничаване увреждането на почвите

Опазване на хумусния пласт

Почвен мониторинг, запечатване на почвата и ерозия

Замърсяване на почвите със строителни и битови отпадъци

Опазване на земните недра и използване на подземните богатства

Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ – Русе

Защитени територии и биологично разнообразие

Защитени територии

НАТУРА 2000

Биологично разнообразие

III Анализи по фактори на въздействие

Отпадъци

Информация и анализ за разработването, приемането от общинските съвети, актуализирането на общинските програми за управление на отпадъците и общински наредби

Битови отпадъци

Строителни отпадъци

Производствени и опасни отпадъци

Проблеми и ограничения

Опасни химични вещества

Шум

Справка за направените измервания на шума на територията на РИОСВ – Русе

Изпълнявани проекти и обекти с екологично предназначение

Реализирани проекти и обекти с екологично предназначение в общините от контролираната територия

Превантивна дейност

Дейност на „Административно обслужване” и „Информационен център”

Справка за дейността на „Административно обслужване” и предоставените чрез него административни услуги през 2009 година

Информационна дейност за обществеността и участия в кампании

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад е разработен от експертите на Регионалната инспекция по околната среда и водите - Русе, на база цялостната контролна дейност, осъществена през 2009 година.

Той е предназначен за гражданите на Република България, обществените институции, неправителствените организации, академичните среди, бизнеса и всички, които са заинтересовани от съхраняването и опазването на околната среда.

Основната цел на доклада е обективното да информира обществеността за състоянието и развитието на екосистемите в териториалния обхват на РИОСВ - Русе, компонентите на околната среда - въздух, води, почви, биологично разнообразие, положените усилия за поддържането им в добро състояние, както и влиянието на факторите на околната среда – отпадъци и шум в околната среда.

Докладът има за цел да подпомогне и областните и общински администрации на територията на РИОСВ – Русе при вземането на решения в областта на околната среда и за устойчиво развитие на териториалните общности, чрез интегрирането на политиката по околна среда в регионалните и местните общински политики в областта на социално-икономическото развитие. Чрез това се подпомага интегрирането на държавната политика в областта на околната среда, устойчивото развитие на местно ниво и вземането на екологосъобразни решения от общините и бизнеса.

СПИСЪК НА НАЙ - ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС	Автоматична измервателна станция
БАН	Българска академия на науките
БР	Биологично разнообразие
БПК₅	Биологична потребност от кислород за 5 денонощия
БФВ	Битово фекални води
ВЕЦ	Водоелектрическа централа
ГГИ	Големи горивни инсталации
ГЗ	Гражданска защита
ГК	Градска канализация
ГГИ	Големи точкови източници
ГМО	Генетично модифицирани организми
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГФ	Горски фонд
ДЛ	Държавно лесничейство
ДОВОС	Доклад за оценка на въздействието върху околната среда
ДОАС	Диференциална, оптична, автоматична атомноабсорбционна спектрофотометрия
ДПП	Дирекция Природен парк
ЕЕС	Експертен екологичен съвет
ЕС	Европейски съюз
ЕО	Екологична оценка
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗВВХВП	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМ	Защитена местност
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗУО	Закон за управление на отпадъците

ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗТ	Защитена територия
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КВС	Карта на възстановената собственост
КПКЗ	Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването
КР	Комплексно разрешително
ЛС	Лесозащитна станция
МВЕЦ	Мини водноелектрическа централа
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗП	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторно превозно средство
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
НАСЕМ	Национална автоматизирана система за екологичен мониторинг
НДЕ	Норма за допустими емисии
НП	Наказателно постановление
НПО	Неправителствена организация
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСЗП	Национална служба за защита на природата
ОВОС	Оценка за въздействие върху околната среда
ОПЗН	Опазване на почвите и земните недра
ОХВП	Опасни химични вещества и препарати
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПДК м.е.	Пределно допустима концентрация – максимална еднократна
ПДК ср.дн.	Пределно допустима концентрация – средно денонощна
ПДК ср.год.	Пределно допустима концентрация – средно годишна
ПЗ	Природна забележителност
ПКЦ	Парокотелна централа
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПП	Природен парк

ППЗЗ	Промяна в предназначението на земеделски земи
ПР	Поддържан резерват
ПСКР	Прагови стойности за консумация на разтворители
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСХЗВ	Пречиствателна станция за химически замърсени води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план
РИОКОЗ	Регионална инспекция за опазване и контрол на общественото здраве
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
Р	Резерват
РЛ	Регионална лаборатория
РОУКАВ	Райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
СНИ	Собствени непрекъснати измервания
СПККАВ	Стационарен пункт за контрол качеството на атмосферния въздух
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ТБО	Твърди битови отпадъци
ФПЧ	Фини прахови частици

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА РИОСВ - РУСЕ

РИОСВ – Русе е регионален орган на Министерството на околната среда и водите, осигуряващ провеждане на държавната политика по опазване на околната среда на територията на областите Русе, Разград и Силистра и има **контролни, регулиращи и информационни функции** в следните насоки:

- Опазване и защита на въздуха, водите и почвата от замърсяване и увреждане;
- Опазване и екологосъобразно използване на земните недра и подземните природни богатства;
- Опазване на биологичното разнообразие и защитените територии;
- Управление на отпадъците;
- Екологосъобразно изграждане на селищната околна среда;
- Събиране и предоставяне на информация за състоянието на околната среда и водите;
- Опазване на горските екосистеми.

При осъществяване на **регулирущите функции**, РИОСВ – Русе разработва и участва в разработването на документи или провежда дейности, свързани с политиката на държавата в областта на опазването на околната среда.

Превантивен контрол

РИОСВ - Русе осъществява превантивен контрол по опазване на околната среда от замърсяване или увреждане, като дава **становища, съставя предупредителни протоколи** на физически и юридически лица, **издава разрешения** за дейности с отпадъци, съгласува проекти за разрешителни документи за зауствания на отпадъчни води в повърностни водни обекти, **преценява необходимостта от оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)** при инвестиционни предложения за ново строителство, нови дейности и технологии, разширение и/или промяна на производствената дейност на съществуващ обект, **взема решения по ОВОС**, извършва **оценка на съвместимост** на инвестиционните предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, включени в НАТУРА 2000, **участва в комисии** за отпускане на квоти за дейности, свързани с животински и растителни видове, намиращи се под специален режим.

Текущ контрол

РИОСВ – Русе осъществява текущ контрол, като извършва проверки и наблюдения по отношение на опазване компонентите на околната среда от замърсяване, контрол върху факторите на околната среда и съгласуване на устройствени планове на проектите в селищните територии.

По време на извършване на текущия контрол, длъжностните лица, съставят констативни протоколи, в които отразяват констатираните факти и дават предписания с определен срок на изпълнение.

Последващ контрол

РИОСВ – Русе осъществява последващ контрол в съответствие със Закона за опазване на околната среда, законовите и подзаконовите нормативни актове и Закона за административните нарушения и наказания.

При осъществяване на **Информационните си функции**, РИОСВ – Русе провежда следните дейности:

- Предоставя достъп до информация на обществеността в областта на околната среда;
- Предоставя информация на средствата за масово осведомяване за състоянието на околната среда и дейността на инспекцията в рамките на териториялния обхват;
- Повишава общественото съзнание и култура в областта на околната среда.

Основните задачи на експертите от инспекцията са управление, опазване и контрол на компонентите на околната среда и факторите, въздействащи върху тях, с цел:

- опазване на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защитата здравето на хората;
- съхраняване на биологичното разнообразие в съответствие с природната характеристика на страната;
- предотвратяване и ограничаване на замърсяването.

Компетенциите на инспекцията са свързани с: опазване на въздуха, водите и почвите от замърсяване и увреждане; предотвратяване и ограничаване на промишленото замърсяване; екологосъобразно управление на отпадъците; управление на опасни химични вещества и препарати и на генетично модифицирани организми; опазване на елементите на Националната екологична мрежа и биологичното разнообразие, както и устойчиво използване на

биологичните ресурси; опазване и екологосъобразно използване на земните недра и подземните природни богатства.

Експертите на РИОСВ-Русе изпълняват задачите и задълженията си в съответствие с изисквания, произтичащи от законовите и подзаконовите нормативни актове:

- **Общо устройство и администрация:**

- Закон за опазване на околната среда – ЗООС (обн. ДВ бр. 91/2002 г.);
- Правилник за устройството и дейността на РИОСВ (обн. ДВ бр. 65/2004 г.);
- Тарифа за таксите, които се събират в системата на МОСВ (обн. ДВ бр. 86/2004 г.);
- Постановление № 48 на МС от 7.03.2006 г. за изменение и допълнение на Тарифата за таксите, които се събират в системата на МОСВ (обн. ДВ бр. 22/2006 г.).

- **Превантивна дейност:**

- Закон за опазване на околната среда – ЗООС (обн. ДВ бр. 91/2002 г.);
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ бр. 43/2008 г.);
- Правилник за функциите, задачите и състава на Експертните екологични съвети към Регионалните инспекции по околна среда и водите (обн. ДВ бр. 65/2004 г.);
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (обн. ДВ бр. 80/2009 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (обн. ДВ бр. 3/2006 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (обн. ДВ бр. 3/2006 г.);
- Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация (обн. ДВ бр. 66/2004 г.).

- **Оперативен контрол и управление на опасните химични вещества:**

- Закон за опазване на околната среда – ЗООС (обн. ДВ бр. 91/2002 г.);
  - Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати (обн. ДВ бр. 10/2000 г.);
  - Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях (ПМС № 99/2006 г.);
  - Наредба за реда и начина за класифициране, опаковане и етикетиране на химични вещества и препарати (ПМС № 366/2007 г.).
- **Управление на водите:**
    - Закон за опазване на околната среда – ЗООС (обн. ДВ бр. 91/2002 г.);
    - Закон за водите (обн. ДВ бр. 67/1999 г.);
    - Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води (обн. ДВ бр. 87/2007 г.);
    - Наредба № 2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (обн. ДВ бр. 27/2008 г.);
    - Наредба № 5 за мониторинг на водите (обн. ДВ бр. 44/2007 г.);
    - Наредба № 6 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (обн. ДВ бр. 97/2000 г.);
    - Наредба № 7 за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води (обн. ДВ бр. 96/1986 г.);
    - Наредба № 7 за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места (обн. ДВ бр. 98/2000 г.);
    - Наредба № 10 за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване (обн. ДВ бр. 66/2001 г.);
    - Наредба № 13 за характеризирание на повърхностните води (обн. ДВ бр. 37/2007 г.);
    - Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (обн. ДВ бр. 112/2004 г.);
    - Наредба за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми (обн. ДВ бр. 63/2003 г.).
  - **Управление на отпадъците:**

- Закон за опазване на околната среда – ЗООС (обн. ДВ бр. 91/2002 г.);
- Закон за управление на отпадъците (обн. ДВ бр. 86/2003 г.);
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (обн. ДВ бр. 29/1999 г.);
- Наредба за опаковки и отпадъци от опаковки (обн. ДВ бр. 19/2004 г.);
- Наредба № 3 за класификация на отпадъците (обн. ДВ 44/2004 г.);
- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ бр. 78/2004 г.);
- Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн. ДВ бр. 81/2004 г.);
- Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн. ДВ бр. 83/2004 г.);
- Наредба № 9 от 28 септември 2004 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности (обн. ДВ бр. 95/2004 г.);
- Наредба за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства (обн. ДВ бр. 104/2004 г.);
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (обн. ДВ бр. 112/2004 г.);
- Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори (обн. ДВ бр. 58/2005 г.);
- Наредба за изискванията за третиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (обн. ДВ бр.90/2005 г.);
- Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (обн. ДВ бр. 24/2006 г.);

- Наредба за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване (обн. ДВ бр. 36/2006 г.);
  - Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (обн. ДВ бр. 53/2008 г.).
- **Опазване качеството на въздуха:**
    - Закон за опазване на околната среда – ЗООС (обн. ДВ бр. 91/2002 г.);
    - Закон за чистотата на атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 45/1996 г.);
    - Наредба № 1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (обн. ДВ бр. 64/2005 г.);
    - Наредба № 1 за норми за бензен и въглероден оксид в атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 14/2004 г.);
    - Наредба № 4 за норми за озон и алармени прагове за нивата на озон в атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 64/2004 г.);
    - Наредба № 6 за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници (обн. ДВ бр. 31/1999 г.);
    - Наредба № 7 за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации (обн. ДВ бр. 96/2003 г.);
    - Наредба № 7 от 3.05.1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 45/2000 г.);
    - Наредба № 9 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово в атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 46/1999 г.);
    - Наредба № 10 за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации (обн. ДВ бр. 93/2003 г.);
    - Наредба № 11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 42/2007 г.);

- Наредба № 14 за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места (обн. ДВ бр. 88/1997 г.);
- Наредба № 16 от 12.08.1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини (обн. ДВ бр. 75/2000 г.);
- Наредба за осъществяване на контрол и управление на веществата, които нарушават озоновия слой (обн. ДВ бр. 3/2000 г.);
- Наредба за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) № 842/2006, относно някои флуорирани парникови газове;
- Наредба за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при употребата на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти (обн. ДВ бр. 20/2007 г.);
- Наредба за реда и начина за издаване и преразглеждане на разрешителни за емисии на парникови газове и осъществяване на мониторинг от операторите на инсталации, участващи в схемата за търговия с квоти на емисии на парникови газове;
- Наредба за условията, реда и начина за изготвяне на докладите и за верификация на докладите на операторите на инсталации, участващи в схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове;
- Наредба за реда и начина на функциониране на Националния регистър за отчитане на издаването, притежаването, предаването, прехвърлянето и отмяната на квоти за емисии на парникови газове;
- Наредба за реда за определяне и налагане на санкции при увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми (обн. ДВ бр. 63/2003 г.).

- ***Почви и земни недра:***

- Закон за опазване на околната среда – ЗООС (обн. ДВ бр. 91/2002 г.);
- Закон за почвите (обн. ДВ бр. 89/2007 г.);
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. 43/2008 г.);
- Закон за подземните богатства (обн. ДВ бр. 23/1999 г.);
- Наредба № 13 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн. ДВ бр. 71/2008 г.);

- Наредба № 4 за мониторинг на почвите (обн. ДВ бр. 19/2009 г.);
- Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия (обн. ДВ бр. 15/2007 г.);
- Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви (обн. ДВ бр. 62/2009 г.);
- Наредба за геолого-техническата документация на проучвателните и миннодобивни обекти (обн. ДВ бр. 108/1999 г.);
- Наредба № 18 за условията и реда за съгласуване на годишни проекти за търсене и/или проучване, добив и първична преработка на подземни богатства, на проекти за ликвидация и консервация на геологопроучвателни и миннодобивни обекти и на техните изменения и допълнения (обн. ДВ бр. 6/2000 г.).

- **Биологично разнообразие:**

- Закон за опазване на околната среда – ЗООС (обн. ДВ бр. 91/2002 г.);
- Закон за биологичното разнообразие (обн. ДВ бр. 77/2002 г.);
- Закон за лечебните растения (обн. ДВ бр. 29/2000 г.);
- Закон за генетично модифицираните организми (обн. ДВ бр. 27/2005 г.);
- Наредба № 2 за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (обн. ДВ бр. 14/2004 г.);
- Наредба № 5 за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складове за билки (обн. ДВ бр. 85/2004 г.);
- Наредба № 14 за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни дървесни, храстови и ловни видове в природата и отчитане мнението на обществеността в района на повторно въвеждане (обн. ДВ бр. 88/2005 г.);
- Наредба № 8 за реда и за условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със Закона за биологичното разнообразие за животинските и растителните видове от приложение № 3, за животинските видове от приложение № 4, за всички видове диви птици, извън тези от приложение № 3 и приложение № 4 и за

използване на неселективните уреди, средства и методи за улавяне и убиване от приложение № 5 (обн. ДВ бр. 4/2004 г.);

- Наредба № 1 за условията и реда за лицензиране на зоологическите градини (обн. ДВ бр. 43/2006 г.);

- Наредба № 6 за минималните изисквания и условия за отглеждане на животни в зоологически градини и центрове за отглеждане и размножаване на защитени видове животни (обн. ДВ бр. 105/2003 г.);

- Наредба за освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда и пускането им на пазара (обн. ДВ бр. 81/2005 г.);

- Наредба № 3/ 2008 г. за маркирането и етикетирането на екземпляри от видове съгласно Регламент 338/97 за опазване на видове от дива фауна и флора чрез регулиране на търговията с тях (обн. ДВ бр. 97/2008 г.).

- ***Защитени територии:***

- Закон за опазване на околната среда – ЗООС (обн. ДВ бр. 91/2002 г.);

- Закон за защитените територии (обн. ДВ бр. 133/1998 г.);

- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии (обн. ДВ бр. 13/2000 г.);

- Правилник за условията и реда за управлението, възлагането на дейностите по поддържане и възстановяване, възлагането на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в защитените територии-изключителна държавна собственост (ДВ, бр. 49/2005 г.);

- Заповеди за обявяване на защитени територии – 40 бр.

- ***Натура 2000:***

- Закон за опазване на околната среда – ЗООС (обн. ДВ бр. 91/2002 г.);

- Закон за биологичното разнообразие – (обн. ДВ бр. 77/2002 г.);

- Правилник за условията и реда за управлението, възлагането на дейностите по поддържане и възстановяване, възлагането на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в защитените територии-изключителна държавна собственост (обн. ДВ бр. 49/2005 г.);

- Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони (обн. ДВ бр.7/2009 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (обн. ДВ бр. 73/2007 г.);
- Решение № 122/2007 г. (ДВ бр. 21/2007 г.) на МС за приемане на списък на защитените зони за опазване на дивите птици и на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- Решение № 661/2007 г. на МС (ДВ бр. 85/2007 г.) за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- Заповед № РД-853 от 15.11.2007 г. (ДВ бр. 100/2007 г.) за обявяване на ЗЗ „Суха река“;
- Заповед № РД-561 от 05.09.2008 г. (ДВ бр. 84/2008 г.) за обявяване на ЗЗ „Рибарници Мечка“;
- Заповед № РД-562 от 05.09.2008 г. (ДВ бр. 84/2008 г.) за обявяване на ЗЗ „Ломовете“;
- Заповед № РД-564 от 05.06.2008 г. (ДВ бр. 84/2008 г.) за обявяване на ЗЗ „Сребърна“;
- Заповед № РД-566 от 05.06.2008 г. (ДВ бр. 84/2008 г.) за обявяване на ЗЗ „Стената“;
- Заповед № РД-567 от 05.06.2008 г. (ДВ бр. 84/2008 г.) за обявяване на ЗЗ „Гарванско блато“;
- Заповед № РД-568 от 05.06.2008 г. (ДВ бр. 84/2008 г.) за обявяване на ЗЗ „Блато Малък Преславец“;
- Заповед № РД-767 от 28.10.2008 г. (ДВ бр. 102/2008 г.) за обявяване на ЗЗ „Хърсовска река“;
- Заповед № РД-831 от 17.11.2008 г. (ДВ бр. 108/2008 г.) за обявяване на ЗЗ „Комплекс Калимок“;
- Заповед № РД-838 от 17.11.2008 г. (ДВ бр. 108/2008 г.) за обявяване на ЗЗ „Остров Пожарево“;
- Заповед № РД-837 от 17.11.2008 г. (ДВ бр. 11/2009 г.) за обявяване на ЗЗ „Лудогорие“.

- **Шум:**

- Закон за защита от шума в околната среда (обн. ДВ бр.74/2005 г.);

- Наредба № 2 за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (обн. ДВ бр. 37/2006 г.);
- Наредба № 6 за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (обн. ДВ бр. 58/2006 г.).

Регионална лаборатория – Русе

След настъпилите структурни промени в системата на МОСВ в началото на 2004 г., лабораториите към регионалните инспекции в страната се отделиха като Регионални лаборатории към ИАОС – София.

Регионална лаборатория – гр. Русе (РЛ) е една от шестнадесетте лаборатории към агенцията. Нейната основна дейност се състои в провеждане на мониторинг по НСМОС, контрол на околната среда, в тясно сътрудничество с експертите на РИОСВ и изпълнение на договори, включващи осъществяване на собствен мониторинг на фирми и други поръчки от клиенти.

Регионална лаборатория - Русе включва четири основни направления: **„Въздух”**, **„Води”**, **„Инструментални методи”** и **„Почви”**.

От м. април 2007 г. лабораторията е акредитирана съгласно **БДС EN ISO/IEC 17 025:2006** да извършва изпитване на:

- Води – повърхностни, подземни, отпадъчни, за рибовъдство и развъждане на черупкови организми и предназначени за питейно – битови цели;
- Въздух – атмосферен (имисии) и промишлени (емисии);
- Почви;
- Шум.

През 2008 г. Регионална лаборатория - Русе към ИАОС подготви и представи в Изпълнителна агенция „Българска служба по акредитация” документи за разширяване на обхвата на акредитация, в съответствие с изискванията на БДС EN ISO/ IEC 17025:2006 и след успешен одит получи сертификат.

От 1999 г. направления „Инструментални методи” и „Води”, а от 2007 г. и направление „Почви” вземат участие в международни лабораторни изпитвания по програма Qualco Danube за аналитичен контрол на води и седименти, провеждан между лаборатории от басейна на река Дунав (общо 33 лаборатории от Германия, Австрия, Чехия, Словакия, Унгария, Словения, Хърватска, България, Румъния, Молдова и Украйна) за анализ по общи показатели, нутриенти и тежки метали.

През 2009 г. Регионална лаборатория – Русе започна обновяването на апаратурата за изпитване на компонентите на околната среда. Доставките са по Програма ФАР. Досега са получени и работят сл. апарати от най-ново поколение:

- Мас спектрометър с индуктивно свързана плазма за анализ на метали – Agilent Technologies – модел 7500;
- Газов хроматограф с маселективен детектор – Agilent Technologies - модел 7890;
- Система за гранулометричен състав на почви и седименти – RICH.

ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ НА РИОСВ – РУСЕ И КРАТКИ ГЕОГРАФСКО-ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТРИСТИКИ НА ОБЛАСТЕТЕ РУСЕ, РАЗГРАД И СИЛИСТРА

Регионална инспекция по околна среда и води – Русе осъществява контрол на околната среда на територията на:

- **Русенска област** с общини: Русе, Бяла, Две могили, Борово, Иваново, Ветово, Сливо поле, Ценово;
- **Разградска област** с общини: Разград, Кубрат, Лозница, Самуил, Завет, Исперих, Цар Калоян;
- **Силистренска област** с общини: Силистра, Тутракан, Главиница, Кайнарджа, Ситово, Алфатар и Дулово.

Контролираните обекти са разположени в Североизточна България – Северен Централен и Североизточен планов район. Територията се намира в поречието на река Дунав, с притоците си Русенски Лом, Янтра и Добруджански реки, и съответно притоците на Русенски Лом – Бели, Черни, Мали и Баниски Лом.

На север и североизток границата на териториялния обхват на Инспекцията съвпада с държавната граница и минава по поречието на река Дунав. Районът е с добре развита инфраструктура и комуникации. В географското отношение той е важен международен и републикански транспортен кръстопът. На територията се пресичат два от европейските транспортни коридори (№ 7 и № 9), които осигуряват връзката между районите на Балтийско и Северно море, от една страна и Средиземно и Черно море от друга.

Районът попада в умереноконтиненталната климатична област, характеризираща се със студена зима (абсолютна минимална температура - 27° С) и сухо, топло лято (абсолютна максимална температура + 44.0° С). В по-голямата си част релефът е равнинен, с надморска височина до 200 м., но суходолията, ориентирани към река Дунав му придават хълмист характер. Равнинно-хълмистият терен е подходящ за развитие на земеделие и изграждане на транспортна и техническа инфраструктура.

Почвите са чернозем, сиви горски, алувиални и алувиално-ливадни. Съчетанието от релефа, климатичните условия, водните ресурси и почвеното разнообразие дават

възможности за отглеждане предимно на зърнени и фуражни култури, зеленчуци и лозови насаждения.

Районът е беден на горски масиви, като естествените са силно редуцирани за сметка на усвояването на земеделски площи. Преобладават широколистни и смесен тип гори.

Територията на РИОСВ – Русе се характеризира с богато биологично разнообразие. Контролират се 40 защитени територии (ЗТ), 2 резервата – Поддържан резерват (ПР) „Сребърна” и Резерват „Русенски Лом” и Природен парк „Русенски Лом”. По директивата за птиците вече са определени със заповед на министъра на околната среда и водите 11 зони, а в процедура по обявяване ще са 17 зони по директивата за местообитанията.

ПР „Сребърна” е най-добре запазеното еутрофно езеро, където има огромно разнообразие от птици. Там се намира уникалната за страната колония на къдроглавия пеликан и други застрашени видове, гнездещи върху плаващи тръстикови острови.

Кратка географско - икономическа характеристика на област Русе

Областта включва осем общини, като административният център на областта е град Русе, с население 162 131 души. Северната граница на областта съвпада с държавната граница и минава по поречието на река Дунав. Географското ѝ разположение я характеризира като важен европейски и републикански транспортен кръстопът.

Русенска област заема част от Източната Дунавска равнина, Бръшлянската низина (най-голямата крайдунавска низина), западните склонове на Разградските височини и Лудогорското плато. Териториите в близост до реката се характеризират с ниска заливна част с високи подпочвени води и алувиално-ливадни почви (3 - 4 м над речното равнище) и с надзаливна част, образувана от кредни скали, покрити с лъос, с дълбоки подпочвени води и черноземни почви (над 60 м височина).

Областта е бедна на полезни изкопаеми. Стопанско значение имат само находищата на каолин и кварцов пясък (селища на община Ветово), на строителен варовик (селища в общини Иваново и Русе), на камък и вар (община Ценово) и на инертни материали от р. Дунав.

Водният ресурс на Русенска област се базира най-вече на водите на р. Дунав. Речната мрежа е сравнително гъста, но стопанското ползване на реките Янтра и Русенски Лом е ограничено, поради битовото и промишленото замърсяване и каньоновидното им поречие, което не улеснява това. Почвите в областта са чернозем, сиви горски, алувиални и

алувиално-ливадни. Съчетанието от релефа, климатичните условия, водния ресурс и почвеното разнообразие дават възможности предимно за отглеждане на зърнени и фуражни култури, зеленчуци и лозя.

Тя е бедна на горски масиви – степента ѝ на залесеност е над два пъти по-ниска от средната за страната. Естествените горски масиви са силно редуцирани за сметка на усвояването на земеделски площи. Преобладават широколистни и смесен тип гори.

Кратка географско - икономическа характеристика за Разградска област

Разградска област е разположена в североизточната част на Дунавската равнина. Граничи с Русенска, Силистренска, Шуменска и Търговищка области. В рамките на област Разград област влизат 7 общини и 104 населени места, от които 6 града и 98 села. По-голяма част от областта се намира в Лудогорското плато. В южната част то е хълмисто, а на север се слива с Добруджанската равнина и крайдунавските полета.

Районът е беден на водни ресурси. Единствената по-значима в хидрографско и стопанско отношение е река Бели Лом, която разделя областта на две части - северна и южна.

Кратка географско - икономическа характеристика за Силистренска област

Област Силистра заема площ от 2846,3 кв.км, разположена е в най-североизточната част на страната. На север и североизток областната граница съвпада с държавната и съответно с тази на Р Румъния. Останалите ѝ граници са поделени с областите Добрич, Шумен, Разград и Русе. Областният център отстои на 124 км от Русе, на 112 км от Разград, на 88 км от Добрич, а от София – на 437 км.

Климатът се характеризира с умерено континентален характер и попада в крайдунавската климатична подобласт. Характерно за района е горещото лято, ранно настъпване на пролетта и силното застудяване през зимата. Валежите в района са неравномерно разпределени и недостатъчни, като най-големи количества падат през пролетните и ранните летни месеци, а най-малко през зимата.

В по-голямата си част релефът е равнинен, с надморска височина до 200 м., но суходолията, ориентирани към река Дунав му придават хълмист характер. Територията на област Силистра обхваща 118 землища, със стопанисвана земя 1 942 013 дка, в т.ч. обработваемата земя е 1 707 936 дка, а мерите и пасищата са 234 077 дка. Селскостопанската

земя в областта е 2010 хил.дка, от които 88 % обработваема площ. Преобладаващи са излужено-черноземните почви, чисти в екологично отношение.

КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

Мрежа за контрол качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ - Русе като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг на околната среда (НАСЕМ) - подсистема „Въздух”

По компонент „Въздух”, РИОСВ – Русе контролира обекти, значими емитери на вредни вещества в атмосферния въздух, които на територията на инспекцията са над 300.

Сред тях са бензиностанции и терминали, инсталации, в които се употребяват органични разтворители, фирми, използващи в дейността си озоноразрушаващи и флуорирани парникови газове, както и големи горивни източници.

Контролни проверки се извършват и по подадени до РИОСВ-Русе или МОСВ жалби и сигнали от граждани.

Направления на контролната дейност по компонент „Въздух”:

- **Неподвижни източници на емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух (Големи точкови източници, съгласно заповед на МОСВ изх. № 269 /08.02.2000 г.);**
- **Големи горивни инсталации и контрол по прилагащата програма;**
- **Управление качеството на атмосферния въздух;**
- **Озоноразрушаващи вещества;**
- **Летливи органични разтворители.**

Във връзка с минимизиране на антропогенното въздействие, защитата на човека и околна среда от отрицателните последици и опасности от увреждане, с гореспоменатите закони се ограничават:

- **Емисиите** – въз основа на видовете източници се определя допустимото количество вредни вещества, които могат да бъдат изпускани в атмосферния въздух;
- **Имисиите** – определят се допустимите (граничните) концентрации на вредните вещества, чието наличие в атмосферния въздух не е свързано със здравния риск на населението.

В качеството на основен показател за опасност от замърсяване на въздуха се прилага тегловната концентрация на замърсителя.

Пределно допустима концентрация (ПДК) е максималната концентрация на вредно вещество, която за определен период от време не оказва нито пряко, нито косвено вредно въздействие върху човека и неговото потомство.

Оценката на степента на замърсяването на атмосферния въздух се извършва чрез определяне на:

- **Максималната еднократна концентрация** (ПДК м.е.), която определя степента на кратковременно въздействие на замърсителя върху организма на човека с продължителност – 30 или 60 минути;
- **Средноденонощната концентрация** (ПДК ср. дн.) показва допустимата степен на замърсяване на въздуха в продължителен период – получава се като средноаритметична величина от единични измервания в продължение на 24 часа;
- **Средногодишната концентрация** (ПДК ср. год.) е средната аритметична стойност от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година.

По отношение на риска за здравето на хората, законодателството е определило аларменени прагове за нивата на концентрации на дадени атмосферни замърсители, при кратковременна експозиция, налагащи предприемане на спешни мерки:

- **Алармен праг за серен диоксид:** $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$, измерени през три последователни часа в пунктовете за мониторинг, които са представителни за качеството на въздуха в не по-малко от 100 km^2 или целия район или агломерация;
- **Алармен праг за азотен диоксид:** $400 \mu\text{g}/\text{m}^3$, измерени през три последователни часа в пунктовете за мониторинг, които са представителни за качеството на въздуха в даден цял район или агломерация;
- **Алармен праг за озон:** $240 \mu\text{g}/\text{m}^3$, определени като средна стойност за период от един час (средночасова стойност).

Контролът на основните показатели, характеризиращи качеството на приземния слой на атмосферния въздух в региона на РИОСВ - Русе се осъществява от пунктовете за мониторинг на Министерство на околната среда и водите.

На контролирана територия са разположени 5 ДОАС системи (диференциална, оптична, автоматична, атомноабсорбционна спектрофотометрия) за контрол качеството на атмосферния въздух и една автоматична измервателна станция (АИС).

АИС е разположена в централната част на гр. Русе и измерва концентрациите на показателите озон, азотен оксид, азотен диоксид, въглероден оксид, серен диоксид, бензен, фини прахови частици до 10 µm и 2.5 µm, както и метео параметри.

ДОАС системите за контрол качеството на атмосферния въздух са разположени както следва: R1 - „РИОСВ”, R2 – „Жити”, R3 - „Хлебна мая”. Измерват се следните замърсители: азотен оксид, озон, азотен диоксид, серен диоксид, бензен, въглероден оксид и фини прахови частици до 10 µm.

На територията на град Силистра са разположени две системи: S1 – „Профсъюзи”, S2 – „Лесилмаш”. Измерват се следните замърсители: азотен оксид, озон, азотен диоксид, серен диоксид и фини прахови частици до 10 µm.

Пунктовете за мониторинг на територията, контролирана от РИОСВ - Русе, както и следените замърсители са показани в таблична форма, както следва:

Замърсители									
Пунктове	SO2	NO2	O3	NO	CO	NOx	Бензол	PM10	PM2.5
АИС „Възраждане” - Русе	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ДОАС – бул. „Придунавски” -Русе	•	•	•	•	•	•	•	•	
ДОАС - „Жити” -Русе	•	•	•	•	•	•	•	•	
ДОАС - „Хлебна мая” - Русе	•	•	•	•	•	•	•	•	
ДОАС - „Профсъюзи” - Силистра	•	•	•	•	•	•	•	•	
ДОАС - „Лесилмаш” - Силистра	•	•	•	•	•	•	•	•	

* Легенда

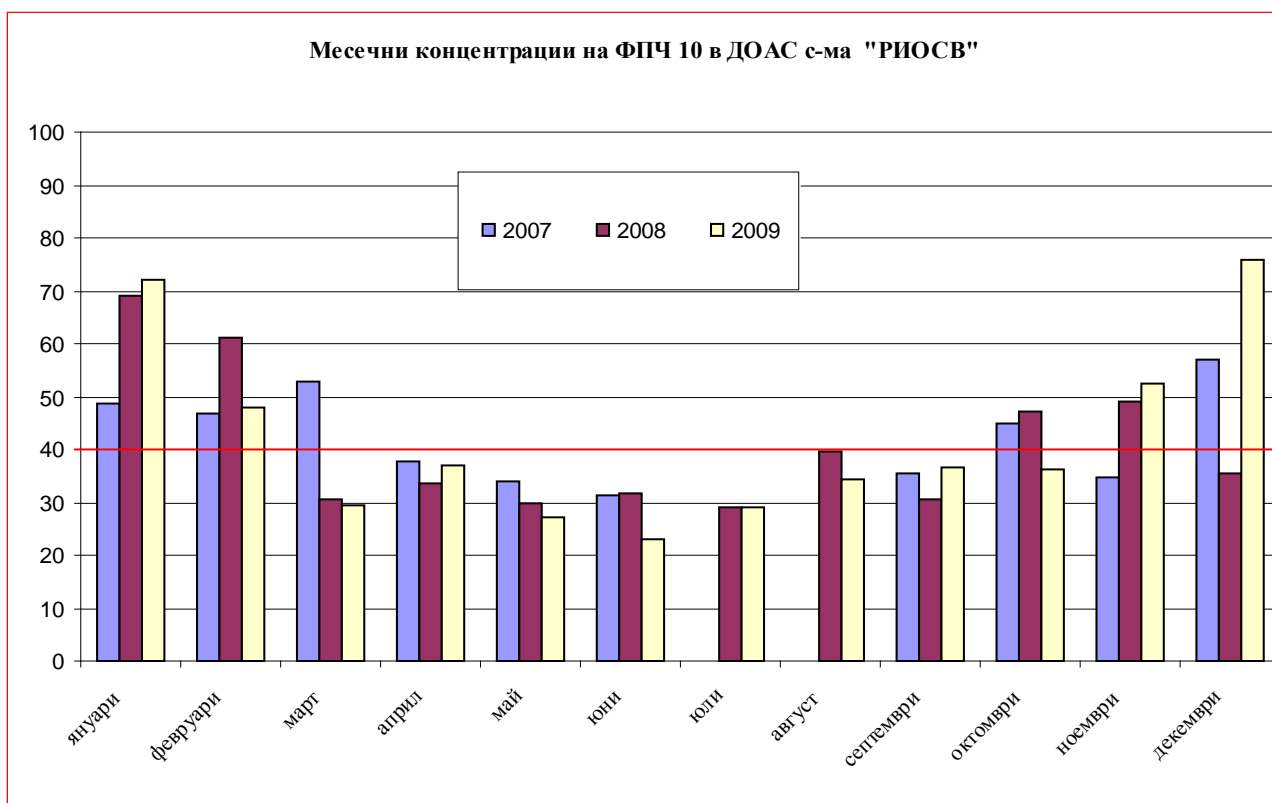
SO₂ – серен двуокис, *NO₂* – азотен двуокис, *O₃* – озон, *NO* – азотен окис, *CO* – въглероден окис (оксид), *NO_x* – азотни оксиди, *PM₁₀* и *PM_{2.5}* – фини прахови частици до 10 и 2.5 микрограма.

ДОАС- Диференциална, оптична, автоматична, атомноабсорбционна, спектрофотометрия.

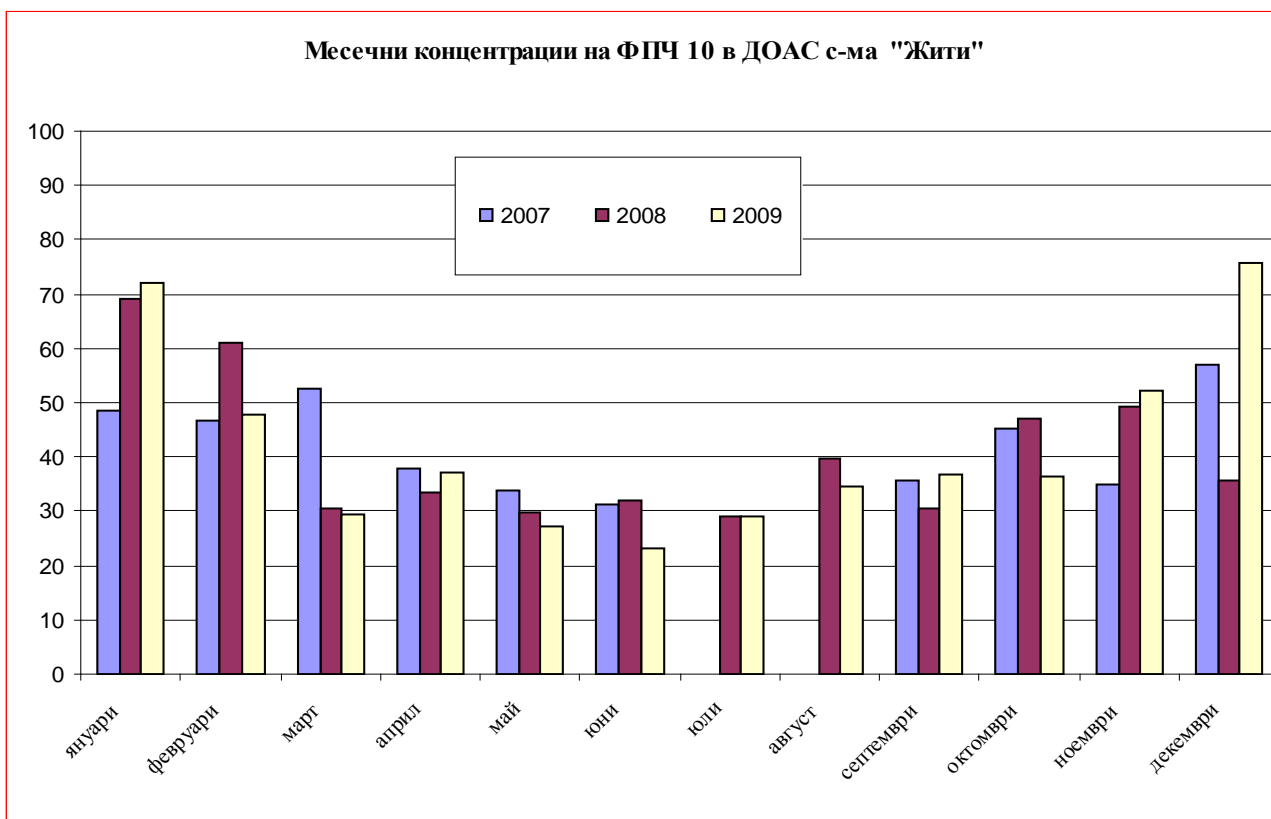
Качество на атмосферния въздух

На територията, контролирана от РИОСВ – Русе са обособени два РОУКАВ (Район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух) – Русе и Силистра. Общините са разработили Програми за подобряване на качеството на атмосферния въздух, в които, въз основа на данните за нивата на следените от автоматичните системи показатели (серни и азотни оксиди, въглероден оксид и фини прахови частици) са заложили мерки за намаляването им. През 2009 г. е отчетено изпълнение на заложените мерки, като това доведе до намаляване нивата на серни, азотни и въглероден оксиди, спрямо тези от 2008 г. Нивата на фини прахови частици (ФПЧ) остават сравнително високи, особено през зимния отоплителен сезон. Анализът показва, че превишенията на ФПЧ основно се дължат на използване на горива за отопление в битовия сектор и повишения транспортен трафик.

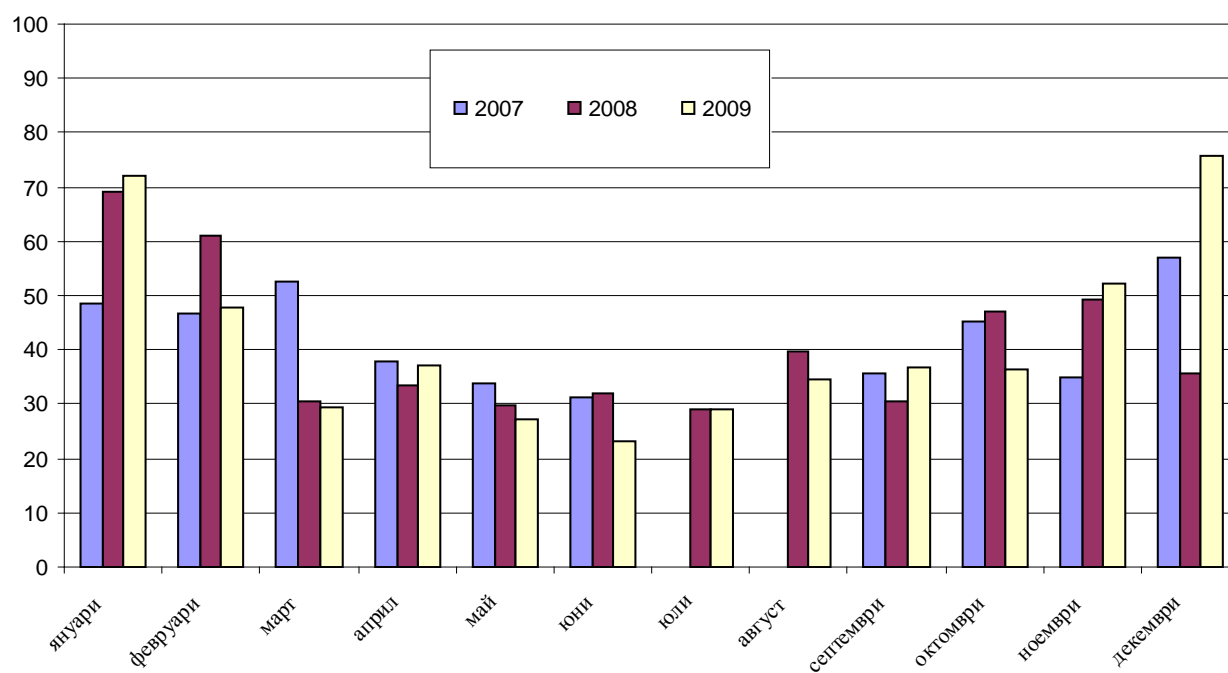
Месечните концентрации на ФПЧ 10 в ДОАС системите в градовете Русе и Силистра са визуализирани в графиките, проследени за периода 2007-2009 г.

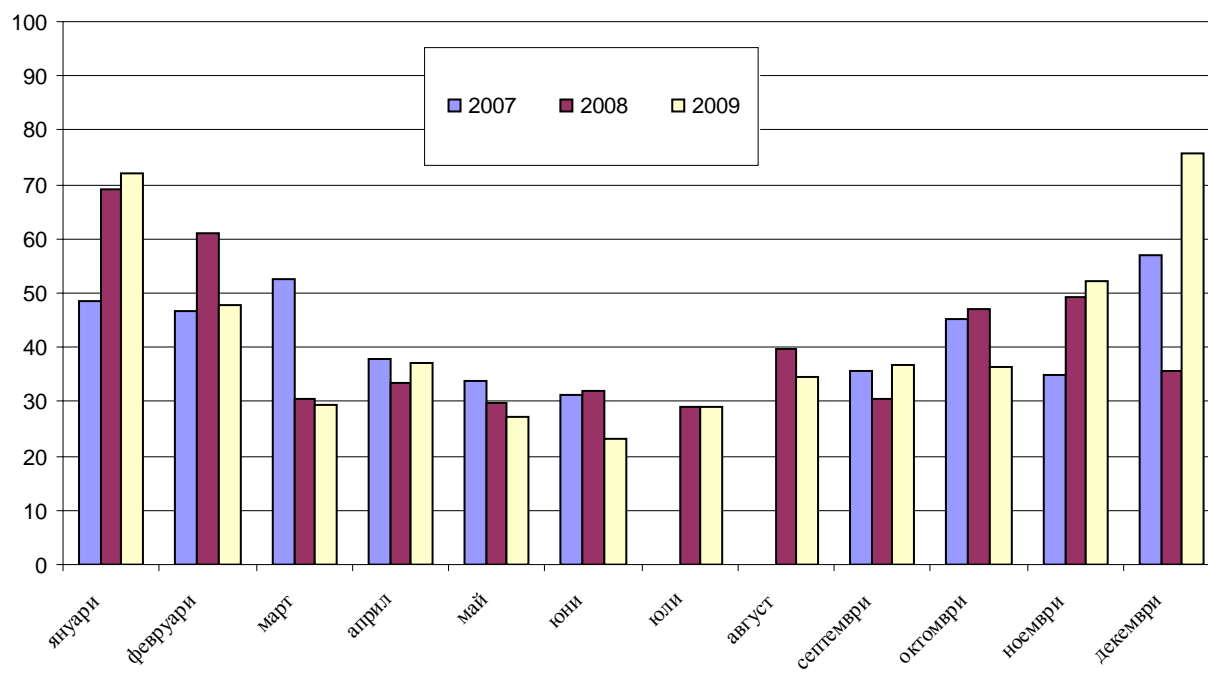
Месечни концентрации на ФПЧ 10 в ДОАС с-ма "Жити"

Месечни концентрации на ФПЧ 10 в АИС "Възраждане" Русе

Месечни концентрации на ФПЧ 10 в ДООС с-ма "Лесилмаш"

Източници на емисии на територията на РИОСВ - Русе

Източници на емисии от горивни процеси в битовия сектор на територията на област Русе

Голяма част от жилищата в град Русе, фирми, институции и други са топлофицирани. От няколко години се извършва усилена газификация. Много промишлени обекти се газифицираха, като заедно с това върви и битовата газификация. Разработена и утвърдена е Общинска програма за подобряване състоянието на атмосферния въздух със съответни мероприятия за отстраняване на нерешените проблеми относно качеството на атмосферния въздух (КАВ).

Обект	Предмет на дейност	Източници на емисии във въздуха	
		Горивни източници	Технологични източници
1	2	3	4
„Топлофикация-Русе” ЕАД, гр. Русе	Производство и разпределение на топло и електроенергия	Горивна инсталация	
„Оргаким” АД гр. Русе	Производство на смоли, лакове, бои и лепила	Парокотелна централа	Цех „Смоли”, Цех „Лаков”, Цех „Фталов анхидрид”
„Спарки” АД, гр. Русе	Производство на машини		Леярен цех, Бояджиен цех
„Русенска корабостроителница” АД	Производство на кораби		Бояджиен цех
„Дунарит” АД, гр. Русе	Производство на продукция с военно предназначение	Парокотелна централа	Галваничен участък, Бояджиен участък
„Лубрика” ООД гр. Русе	Производство на СОТ		Инсталация за СОТ и ОМ
„СЕТ” АД гр. Русе	Производство на печатни платки	Парокотелна централа	Обособено производство
ТПК „Електрометал” АД, гр. Русе	Производство на метални изделия		Галваничен цех, Бояджиини цехове
„Руболт” АД гр. Русе	Производство на метални изделия		Галваничен цех
„Истър” ЕООД гр. Русе	Производство на асфалтови смеси		Асфалтосмесителна инсталация
„Юта” АД гр. Русе	Производство на технически текстил	Парокотелна централа	
„Жити” АД гр. Русе	Производство на телени изделия	Парокотелна централа	Поцинковъчни участъци,

			Байцови участъци, Помедняващи участъци
„Юта” АД гр. Русе	Производство на технически текстил	Парокотелна централа	
„Прециз интер- холдинг” АД с. Иваново	Производство на изделия от електрозаварени тръби		Цех за горещо поцинковане, Цех за лакиране на тръби
„Модул” АД гр. Бяла	Производство на редуктори		Леярен цех
„Харъб” ЕООД гр. Бяла	Производство на изделия от каучук		Смесителен цех, Цех-транспортни ленти
„Каолин” АД гр. Сеново	Преработка на каолинови пясъци		Сушилни инсталации, Пещ за изпичане на каолин до шамот
„Монтюпе” ООД гр. Русе	Производство на автомобилни части чрез леене на алуминий		Леярен цех
„Керос” АД гр. Русе	Производство на керамични изделия		

Източници на емисии от горивни процеси в битовия сектор на територията на област Разград

В района на град Разград има изградена топлоелектрическа централа. През отоплителния сезон само част от населението използва локални котли и печки на твърдо гориво. От няколко години се извършва усилена газификация в градовете Кубрат и Исперих.

Обект	Предмет на дейност	Източници на емисии във въздуха	
		Горивни източници	Технологични източници
1	2	3	4
„Топлофикация-Разград” ЕАД гр. Разград	Производство, разпределение и реализация на топлинна енергия	Парокотелна централа	
„Амилум-България” ЕАД, гр. Разград	Производство на нишесте	Парокотелна централа	Сушилни инсталации
„Дружба” АД гр. Разград	Производство на бутала, бутални пръстени		Леярен цех
„Биовет” АД, клон гр. Разград	Производство на ветеринарно-медицински продукти	Парокотелна централа	Екстракционни цехове, Йонообменни цехове, Цехове за синтез
„Пътно строителство” АД, гр. Разград	Производство на асфалтови смеси		Асфалтосмесителни инсталации
„Строймонтаж” ЕАД гр. Разград	Производство на асфалтови смеси		Асфалтосмесителна инсталация
„Тракция” АД с. Самуил	Ремонт на вагони		Бояджиен цех
„Октопод - С” ООД с. Самуил	Производство на растителни масла	Парокотелна централа	Екстракционен цех
„Хан Аспарух” АД гр. Исперих	Производство на подови и фаянсови плочки		Печи за изпичане
„Исперих – БТ” АД гр. Исперих	Манипулация и ферментация на тютюн	Парокотелна централа	
„Лудогорие-91” АД гр. Кубрат	Производство на мебели и изделия от дървесина	Парокотелна централа	
„Арма” АД гр. Лозница	Производство на сферична арматура и метални отливки		Леярни цехове

Източници на емисии от горивни процеси в битовия сектор на територията на област Силистра

В района на град Силистра няма изградена топлоелектрическа централа. През отоплителния сезон населението използва предимно локални котли и печки на твърдо гориво. Това допринася за замърсяване на атмосферния въздух с вредни вещества през зимния сезон. Разработена и утвърдена е Програма за подобряване качеството на атмосферния въздух със съответните мероприятия, която ще се актуализира.

Източници на емисии от горивни и технологични процеси в промишлеността

Обект	Предмет на дейност	Източници на емисии във въздуха	
		Горивни източници	Технологични източници
1	2	3	4
„Фазерлес” АД гр. Силистра	Производство на дървесно-влакнести плочи	Парокотелна централа	Форматно отрезни машини
„Лесилмаш-98” АД гр. Силистра	Производство на нестандартно оборудване		Леярен цех
ЗММ „Стомана” АД гр. Силистра	Производство на дървообработващи машини		Леярен цех Бояджиен участък
„Каумет” АД с. Айдемир	Производство на каучукови изделия		Участък „Каучукови смеси”
„Оргтехника” АД гр. Силистра	Производство на електронни изделия		Участъци I и II метализации
„Пътстроймонтаж” ООД гр. Силистра	Производство на асфалтови смеси		Асфалтосмесителна инсталация
„Соларпро” АД гр. Силистра	Производство на фотоволтаични панели		
„Брамак” ООД гр. Силистра	Производство на покривни керемиди	Парокотелна централа	
„Керамик” ООД с. Калипетрово	Производство на тухли		Сушилни камери

От месец юни 2000 г., РИОСВ - Русе следи за прилагане изискванията на Наредба № 16/99 год. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения (ЛОС) при

съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини в 188 бензиностанции, разположени на територията на областите Русе, Разград и Силистра. До края на 2009 г. Те изпълниха изискванията за монтиране на технически съоръжения за зареждане на инсталациите за съхранение на бензини в бензиностанциите, посочени в Приложение № 4 и в несприведените 15 броя обекти, в съответствие с цитираната наредба.

Кратка обобщена оценка за качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Русе

Данните, постъпващи от автоматичните системи за контрол качеството на атмосферния въздух в реално време не показват съществена промяна в състоянието на качеството на атмосферния въздух в сравнение със същия период на 2008 г.

От изложеното до тук, могат да се направят следните заключения за състоянието на атмосферния въздух в региона:

- Замърсяването на атмосферния въздух се дължи основно на битовото отопление - използване на твърди горива през отоплителния сезон, автотранспорта и строителството;
- Промислената дейност е силно ограничена и не води до сериозно замърсяване на атмосферния въздух;
- В община Русе, замърсяването на въздуха се влияе от дейността на по-големите промишлени обекти като „Топлофикация-Русе” ЕАД;
- След приключване на предстоящата газификация и топлофикация на град Русе, както и изпълнението на заложените мерки от програмите общините Русе и Силистра, замърсяването с фини прахови частици на атмосферния въздух ще се намали чувствително.

Водосборни басейни на река Янтра, Русенски Лом и Добруджански реки

Територията, контролирана от РИОСВ – Русе обхваща част от Дунавски район за управление на водите и включва поречията на река Дунав, река Русенски Лом, заедно с притоците ѝ Бели Лом, Черни Лом, Мали (Омурски) Лом, Баниски Лом, долното течение на река Янтра и Добруджански реки (територията, разположена западно от подземния малм-валанджски водоносен хоризонт).

Водосборен басейн на река Янтра

Общата дължина на река Янтра - 285 км, а площта на цялата водосборна област - 7 862 кв.км. Река Янтра има тридесет притока с дължина над 10 км. По големи от тях са: р. Росица дълга 164 км, с водосборна площ 2 265 км, р. Стара река (р. Лефеджа) - 92 км, с площ 2 424 кв.км, р. Джулюница - 85 км с площ 892 кв.км и др.

РИОСВ – Русе контролира долното течение на река Янтра, преминаващо през територията на общините Бяла и Ценово, до вливането ѝ в р. Дунав.

Водосборен басейн на река Русенски Лом

Река Русенски Лом се образува от сливането на Бели с Черни Лом. Река Бели Лом води началото си южно от гр. Разград, а р. Черни Лом — югоизточно от гр. Попово. Двата главни клона — Черни и Бели Лом, имат дължина до сливането си съответно 130 и 140 км с водосборни области 1549 км² и 1276 км².

Във водосбора на река Русенски Лом са изградени следните по-основни язовири: яз. Бели Лом, яз. Каменна Чешма, яз. Тръбач, яз. Трапище, яз. Баниска, яз. Бойка, яз. Сеячи, яз. Желязковец и яз. Ломци. По поречието на река Русенски Лом има множество естествени езера, водоеми и други повърхностни водни обекти. Поречието обхваща следните общини: Две могили, Разград, Цар Калоян, Ветово, Иваново, Русе и Борово.

Водосборен басейн на добруджански реки на територията западно от подземния вододел на малм-валанджския водосборен хоризонт

Характерно за Добруджанските реки е, че те съществуват на определено разстояние след изворите си, след което се загубват в льосовите образувания на Добруджа и следващите ги суходолия, като не формират повърхностен приток към р. Дунав.

Реките, вливащи се в р. Дунав, водят началото си от високото плато, намиращо се в южния край на Добруджа между градовете Разград и Варна като текат в северна посока. По-важна река е р. Суха, с дължина 126 км и площ на водосборната област от 2404 км². Поречието обхваща общините Русе, Сливо поле, Кубрат, Тутракан, Главиница, Исперих, Завет, Дулово, Силистра, Алфатар, Кайнарджа, Ситово и Самуил.

Водите, в зависимост от ползването им се разделят на три категории: **първа** - води, които се ползват за питейни нужди в хранителната и др. промишлености, изискващи вода от същото качество; **втора** - води, които се ползват за водопой на животни, културни нужди, рибовъдство, воден спорт и др. и **трета** - води, които се ползват за напояване, за промишлеността и др.

Категоризацията на повърхностните водни обекти на територията на РИОСВ – Русе са:

- р. Дунав – III-та категория;
- р. Янтра – III-та категория;
- р. Русенски Лом - II-ра категория;
- р. Бели Лом – II-ра категория;
- р. Черни Лом – II-ра категория;
- р. Омурски Лом – II-ра категория;
- Суходолия от поречие Добруджански реки – II-ра категория.

Със заповед на Министъра на околната среда и водите от 2003 г., всички водни обекти във водосбора на река Дунав, както и река Дунав са обявени за чувствителни зони, т.е. отвеждането на отпадъчни води в тях, без необходимото пречистване, може да доведе до трайни неблагоприятни последствия за тяхното качество.

Обобщена информация за обектите, източници на отпадъчни води

Контролираният от РИОСВ – Русе регион се характеризира с многобройни директни зауствания на отпадъчни води във водоприемниците. В крайдунавските селищни системи няма изградени пречиствателни станции за отпадъчни води. Много от малките агломерации нямат изградени канализационни мрежи, като отпадъчните води най-често се отвеждат в земните пластове. Селищни канализационни системи има само в шест града и частично в четири, а пречиствателните станции за отпадъчни води (ПСОВ) са шест. Само две селищни ПСОВ са с механично и биологично пречистване.

Основният проблем за замърсяването на водните поречия е заустването на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води (ОВ). Това се дължи на липсата

на пречиствателни станции за отпадъчните води от населените места или в нарушения в технологичния режим на работа на пречиствателните съоръжения, т.е. на неправилна експлоатация, несвоевременно изваждане и депониране на утайките, нарушения в производствения процес на предприятията, повреди и аварии на отделните елементи от пречиствателните съоръжения.

Определена степен на пречистване на отпадъчните води се постига от локалните пречиствателни съоръжения, като септични ями, биофилтри, мазноуловители, каломаслозадържатели и заводски пречиствателни станции за битово-фекални и химически замърсени води.

По-значими пречиствателни станции за производствени отпадъчни води са изградени в следните обекти: „Жити” АД - град Русе, „Сет” АД – Русе, „Оргтехника” АД - град Силистра, „Електрометал” - град Русе. Пречиствателни станции за битово-фекални води са изградени в „Лудогорие-91” АД град Кубрат, „ХАН АСПАРУХ” АД - град Исперих, „Силома” АД – Силистра, а за води с високо органично замърсяване - в: „Меком” АД - град Силистра, „Бисер олива 98” АД – Стара Загора - Птицекланица - град Русе, „Пилко” ЕООД - град Разград, „Амилум България” АД - град Разград, намиращите се на територията на РИОСВ – Русе свинекомплекси и други.

Извършва се реконструкция, разширение и модернизация на пречиствателната станция на „Пилко” ЕООД - град Разград. Без изградена пречиствателна станция за отпадъчни води е „Българска МАЯ” АД – Русе, която е собственик на фабриката за производство на хлебна мая в град Русе. Дружеството има разработена инвестиционна програма за проектирането и изграждането ѝ, но среща трудности с уреждане собствеността на терена. „Фазерлес” АД – Силистра завърши изграждането на нова съвременна пречиствателна станция за отпадъчни води. Към момента същата работи нормално, но все още не е въведена официално в експлоатация. В контролирания от РИОСВ – Русе регион има изградени само две селищни пречиствателни станции с механично и биологично стъпало: в град Разград и град Лозница. Селищните ПСОВ на град Исперих, град Кубрат са само с механично стъпало.

През периода, със средства от ПУДООС продължава изграждането на селищни канализационни системи в гр. Цар Калоян, гр. Бяла и гр. Алфатар. Осигурени са средства за довършване и въвеждане в експлоатация на ПСОВ - село Ситово.

В момента по възлагане на общините, са изработени проекти за канализация на следните населени места: гр. Главиница, с. Ценово, с. Сливо поле; Борово. Готови са и проектните разработки за изграждане на ГПСОВ за следните населени места: Русе, Бяла, Главиница, Ценово, Сливо поле и Борово.

В обхвата на контролната дейност на РИОСВ - Русе попадат и обектите на селското стопанство. На територията на инспекцията са изградени свинекомплексите в Юделник, Голямо Враново, Бръшлен, Ситово, Николово.

Отпадъчните води, формиращи се на териториите на отделните свинекомплекси, са с високо органично замърсяване. Те се пречистват само механично, с изключение на обекта в Николово, където пречиствателната станция е с механично и биологично стъпало. Състоянието на наличните пречиствателни съоръжения не е добро, поради лошата експлоатация и липсата на средства за тяхното поддържане. Поради тези причини не се постига необходимия ефект на пречистване. В свинекомплексите се извършва преустройството на боксовете за сухо почистване и внедряването на технология за оползотворяване на отпада за наторяване на собствени земеделски земи.

За осъществяване контрол на обектите, формиращите отпадъчни води, и във връзка с опазване чистотата на поречията на реките Дунав, Русенски Лом, Янтра и Камчия на Регионална Лаборатория – Русе бе възложено пробонабиране на 81 проби отпадъчни води и физикохимичен анализ по 32 показателя.

Случаите на замърсяване на водните течения и поречията на реките, преминаващи през територията на РИОСВ - Русе, се дължи на заустващите в тях непречистени и недостатъчно пречистени отпадъчни води. Те се формират от битовата и производствената дейност в селищните системи.

Основни проблеми са: липсата на канализационни системи в повечето населени места на територията на РИОСВ – Русе и липсата на селищни пречиствателни станции. Само 11 населени места имат изградена канализационна система, като в някои от тях – само частично. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води са изградени само в 5 населени места, от които само 2 са с биологично стъпало.

В резултат на дадените предписания, предприети административно – наказателни мерки и запознаване с начините за финансиране от ПУДООС и други програми, редица предприятия на територията на РИОСВ – Русе намериха източници за финансиране и предстои проектиране и изграждане или реконструкция на пречиствателни станции за отпадъчни води.

На територията на Република България е изградена Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг на околната среда, като националната система за мониторинг на водите има 253 пункта. Те са ситуирани равномерно на територията на страната, в съответствие с критериите на Европейската агенция по ОС на ЕС.

Пунктовете от НАСЕМ за река Дунав, разположени на територията на РИОСВ – Русе са 2 – преди град Русе и Пристанище Силистра, с честота на пробонабирането – всеки месец, т.е. 12 пъти/годишно. Изследват се от 18 до 80 общи и специфични показатели, в зависимост от вида мониторинг – контролен, оперативен или по така наречената „Дунавска програма”. По всички показатели водите на река Дунав отговарят на нормите за III-та категория водоприемник. Само в две проби са регистрирани незначителни отклонения по показател „нефтепродукти” (за цялата 2009 година), дължащи се на локални (инцидентни) брегови замърсявания, с краткотрайно действие.

Населени места и екологични проекти

Населени места на територията на РИОСВ – Русе

Табл. 1 Население над 2 хиляди еквивалентни жители – 1 450 реално живеещи

№	Населено място	Брой жители
Област Русе – 19 (16*) броя		
Община Русе		
1.	Червена вода	1 611
2.*	Мартен	3 808
3.*	Николово	3 101
4.*	Тетово	2 451
Община Борово		
5.*	Борово	2 419
6.	Обретеник	1 524
Община Бяла		
7. *	Полско Косово	1 804
Община Ветово		
8.*	Глоджево	3 797
9.	Сеново	1 699
10.*	Смирненски	2 740
11.*	Ветово	4 860
Община Две могили		
12.*	Две могили	4 483
Община Иваново		
13.*	Пиргово	1 863
14.*	Щръклево	2 607
15.*	Тръстеник	1 459
Община Сливо поле		
16.*	Голямо Враново	1 727
17.*	Ряхово	1 852
18.*	Сливо поле	3 226
Община Ценово		
19.*	Ценово	1 788

Област Разград – 16 (13*)		
Община разград – 5		
20.*	Дянково	2 995
21.*	Гецово	1 935
22.*	Раковски	2 584
23.*	Стражец	1 979
24.*	Ясеновец	2 659
Община Завет – 3		
25.*	Брестовене	2 939
26.*	Острово	2 305
27.*	Завет	3 505
Община Исперих – 2		
28.	Китанчево	1 558
29.	Подайва	1 589
Община Кубрат – 2		
30.*	Беловец	2 082
31.*	Севар	1 885
Община Лозница – 1		
32.	Лозница	2 561
Община Самуил – 1		
33.*	Самуил	1 613
Община Цар Калоян – 2		
34.*	Езерче	2 045
35.*	Цар Калоян	4 022
Област Силистра – 12 (7*)		
Община Силистра – 2		
36.*	Айдемир	7 044
37.*	Калипетрово	4 795
Община Алфатар – 1		
38.*	Алфатар	1 855
Община Главиница – 1		
39.*	Главиница	1 960
Община Дулово – 5		
40.*	Черник	2 294
41.	Чернолик	1 481
42.	Дулово	6 766
43.	Окорш	1 670
44.	Правда	1 695
Община Кайнарджа – 0		
Община Ситово – 1		
45.*	Искра	1 907
Община Тутракан – 2		
46.*	Нова Черна	1 853
47.	Цар Самуил	1 574

..* населени места, включени в Националната програма за изграждане на канализации и пречиствателни станции

Табл. 2 Население над 10 хиляди еквивалентни жители

№	Населено място	Брой жители
Област Русе – 2		
Община Русе		
1.	Русе	157 526
Община Бяла		
2.	Бяла	9 476
Област Разград – 3		
Община Разград		
3.	Разград	35 704
Община Исперих		
4.	Исперих	9 458
Община Кубрат		
5.	Кубрат	8 450
Област Силистра – 2		
Община Силистра		
6.	Силистра	39 148
Община Тутракан		
7.	Тутракан	9 711

Съгласно разписаните срокове в екологичното законодателство до 2014 година трябва да се изградят пречиствателни станции и канализационни системи във всички населени места с жители над 1 500 човека (2 000 екв. ж.), а до 2010 година в селищата с над 10 000 жители. В областта има 19 населени места, попадащи в първата група и две от втората – Русе и Бяла.

Изпълнението на голяма част от тези задачи ще стане с помощта на Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.” (ОПОС) по:

- Приоритетна ос 1: Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в населени места с над 2000 екв.ж. и в населени места с под 2000 екв. ж., попадащи в градски агломерационни ареали.

Основни дейности, финансирани по приоритета са строителство на пречиствателни станции за отпадъчни води и на канализационни мрежи за агломерации от населени места с

население повече от 10000 екв.ж., строителство на пречиствателни станции за отпадъчни води и канализационни мрежи за агломерации от населени места с население 2000 - 10000 екв.ж. и такива под 2000 екв.ж., попадащи в градски агломерационни ареали, а също и разработване и актуализиране на планове за управление на речните басейни, дейности, свързани с доставката на оборудване за откриване и измерване на течове, както и осигуряване на съоръжения за третиране на утайките от селищните пречиствателни станции за отпадъчни води.

- **Приоритетна ос 4: Техническа помощ.** Финансира оценка на постъпили проекти и техния подбор, организация и провеждане на срещите на Комитета за наблюдение на ОП, финансиране на необходимите човешки ресурси, ангажирани изключително с изпълнението на стриктно посочени задачи за управлението на ОПОС, извършване на одит и контрол на ОП, подготовка, организиране и провеждане на обучения за Управляващия орган, Междинното звено, дирекция „Вътрешен одит”, Комитета за наблюдение, извършване на проучвания, подготовка на експертни доклади, статистически анализи, тестове и оценки, както и всички дейности, свързани с осигуряване на необходимата публичност и популяризиране на ОПОС.

Процедурата за безвъзмездна финансова помощ се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Кохезионния фонд.

Общият финансов пакет за реализацията на оперативна програма „Околна среда 2007 - 2013г.” възлиза на **1 800 748 087 евро**. От тях, само за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в населени места с над 2 000 екв.ж. и в населени места с под 2000 екв. ж., попадащи в градски агломерационни ареали съфинансирането от Кохезионния фонд на ЕС е в размер на 1 027 366 273 евро, а националното финансиране - 256 841 568 евро, или общо **1,28 млрд. евро**.

Одобрени проекти на бенефициенти от контролираната от РИОСВ-Русе територия

1. Проекти за строителство на обекти за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води:

А. ОБЛАСТ СИЛИСТРА

1. Община Главиница

- Изграждане на к.м. към ПСОВ – град Главиница – 9 582 865,04 лв.

2. Община Дулово

- Подкрепа за устойчиво развитие на община Дулово, чрез развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води – 36 767 285,77 лв.

Б. ОБЛАСТ РАЗГРАД

1. Община Исперих

- Интегриран проект за воден цикъл на град Исперих – 43 212 250,28 лв.

2. Община Лозница

- Изграждане на нови клонове съществуваща к. м., реконструкция на в. м. по улиците, предвидени за канализация и реконструкция на ПСОВ – град Лозница – 20 148 589,66 лв.

ОБОБЩЕНО:

1. Област Разград – 63 360 839,94 лв.

2. Област Силистра – 46 350 150,81 лв.

109 710 990,75 лв.

2. Проекти за техническа помощ

А. ОБЛАСТ РУСЕ

1. Община Борово

- Интегриран проект за управление на водите на територията на град Борово – 739 883,00 лв.

2. Община Бяла

- Подготовка на проект за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води на град Бяла – 1 072 320, 00 лв.

3. Община Две могили

- Подготовка на проект за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води на град Две могили – 1 848 720,00 лв.

4. Община Иваново

- Техническа помощ за изработване на проект за изграждане на к. м. и ПСОВ в село Щръклево – 739 944,00 лв.

5. Община Русе

- Подготовка на инвестиционен проект за изграждане на канализация и ПСОВ, и реконструкция на водоснабдителна мрежа в село Тетово – 801 181,00 лв.

- Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект за канализационна мрежа и ПСОВ на територията на град Мартен – 656 400,00 лв.

6. Община Ценово

- Интегриран воден проект на община ценово, село Ценово и село Долна студена – 755 500,00 лв.

Б. ОБЛАСТ РАЗГРАД

1. Община Кубрат

- Техническа помощ за подготовка на проект за строителство и реконструкция на вътрешни ВиК мрежи на Кубрат и разширение на ПСОВ – Кубрат – 3 684 000,00 лв.

2. Община Разград

- Реконструкция и модернизация на ПСОВ – Разград – 494 010,00 лв.

В. ОБЛАСТ СИЛИСТРА

1. Община Силистра

- Прединвестиционно проучване експертни анализи и разработване на инвестиционен проект за изграждане и реконструкция на к. м. на село Айдемир и село Калипетрово – 884 800,00 лв.

- Прединвестиционно проучване, експертни анализи и подготвяне на инфраструктурен проект за изграждане на ПСОВ, доизгражданена на к. м. и частична реконструкция на в. м. в град Силистра – 1 028 400,00 лв.

ОБОБЩЕНО:

1. Област Русе – 6 613 948,00 лв.

2. Област Разград – 4 178 010,00 лв.

3. Област Силистра – 1 913 200,00 лв.

12 705 158,00 лв.

Кратка обобщена оценка за състоянието на повърхностните и подземни води на територията на РИОСВ – Русе

През изминалата година бе осъществен ефективен и качествен контрол на обектите, в резултат, на което и благодарение на даваните конкретни и ясни предписания към проверяваните, се предприемат незабавни и адекватни мерки за привеждане дейността на обектите в съответствие с изискванията на Закона за водите. На по-голям процент от

обектите е извършван контрол с пробонабиране, което дава по-добра представа за ефекта на пречиствателните станции за отпадъчни води.

Основен проблем е замърсяването на водните поречия с непречистени отпадъчни води. Това се дължи на липсата на пречиствателни станции за отпадъчните води от населените места, неправилна експлоатация на локалните пречиствателни съоръжения за промишлени отпадъчни води към предприятията, или липсата на такива.

Поречието на река Дунав, заедно с всичките му притоци е обявено за чувствителна зона, т.е. застрашена от замърсяване с биогенни елементи (азот, фосфор). Основни замърсители в отпадъчните води в региона са органичните вещества. В този смисъл е изключително важно да се търси и осигури финансиране за изграждане на необходимите пречиствателни съоръжения, както и поддържането в изправност на съществуващите.

ЗЕМИ, ПОЧВИ И ЗЕМНИ НЕДРА

Контрол по опазване на почвите, земните недра и добра земеделска практика

Регионална инспекция по околна среда и води - Русе извършва контролна дейност по опазване почвите на територията на областите Русе, Разград и Силистра.

Извършените проверки от експерти на направление „Опазване на почвата и земните недра” бяха насочени към опазване на почвата от замърсяване, вкисляване, засоляване, подобряване структурата и почвеното плодородие, рационално използване на подземните богатства. Превантивен и текущ контрол беше извършен и на действащите животновъдни частни и държавни комплекси, собственици и ползватели на земеделски земи, представляващи потенциални замърсители на почви, подземни води и водни течения.

През 2009 г. експертите от направление „Почви и земни недра“ извършиха контролни проверки и дадоха предписания за почистване на замърсени терени, поддържане в правилна експлоатация на пречиствателни съоръжения, изграждане на торища, проверки на жалби, свързани със замърсяване на терени с торови маси, отглеждане на животни в регулацията на населените места, липса на съоръжения за поемане и обезвреждане на течните и твърди торови маси, водене на добри практики за земеползване, във връзка с изискванията на екологичното законодателство.

Превантивен и текущ контрол бе извършен на животновъдни обекти, собственици и ползватели на земеделски земи, за спазване изискванията на Правилата за добри земеделски практики.

Правилата са разработени в изпълнение на изискванията на Наредба № 2 от 16.10.2000 г. За опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници. (Наредба № 2 въвежда в българското законодателство Директива 91/676 ЕИО за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници).

Бяха извършени проверки на големите животновъдни обекти на територията на инспекцията по спазване изискванията на част I от Правилата. Голяма част от обектите са изпълнили предписанията и изградили бетонови площадки за съхранение на торовите маси и течната торова фракция. На територията на инспекцията са изградени площадки за съхранение на органичните торови маси и течната торова фракция на обектите – ЗКП „Хан Аспарух”- кравеферма град Исперих, „Върбанови” ООД- кравеферма село Ценово, „Караджа фаг”- кравеферма село Драгомъж, „Вард мекс” АД- свинеферма село Караманово.

За спазване изискванията на част II от Правилата бяха извършени проверки на съществуващи складове за съхранение на минерални торове. Не са констатирани нарушения при изграждането на площадките и съхранението на минералните торове.

Бяха извършени проверки на собственици и/или ползватели на земеделски земи за добри практики за земеползване в землищата на областите Русе, Разград и Силистра.

Целта на Правилата за добра земеделска практика е да се намали замърсяването на водите, предизвикано или породено от нитрати от селскостопански източници и да се предотврати всяко ново замърсяване.

Предотвратяване и ограничаване увреждането на почвите

С цел опазване и устойчиво ползване на почвите, експертите през отчетния период осъществиха превантивен контрол, чрез съгласуване на проекти за субсидия на:

- Планирани дейности, свързани с опазването на околната среда (земите и почвите);
- Опазване на ландшафта и историческото наследство в земеделските земи;
- Опазване на почвеното и генетично разнообразие;
- Изграждане на възобновяеми енергийни източници;
- Изграждане на торови площадки към съществуващи животновъдни сгради и др.

Сред приоритетите на превантивния контрол са предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и техните функции. Те се осъществяват на инвестиционни предложения, за които се извършва оценка на въздействие върху околната среда по реда на Закона за опазване на околната среда, както и в границите на площадките, на които са разположени инсталации и съоръжения, при условията и по реда, определени в Комплексното разрешително за обектите.

Последващ контрол се осъществява на обектите с почвен мониторинг на основание чл. 29, ал. 2 от Закона за почвите. Локални пунктове за почвен мониторинг са заложили в комплексните разрешителни на „Оргахим” АД, „Русенска корабостроителница” АД и „ТЕЦ - Русе” АД, свинекомплекс “Голамо Враново инвест” АД, „АВИС” ЕООД – с. Брестовене и “Бисер – Олива - 98” АД – гр. Русе, СД “Марвас 96- Френкеви”

Опазване на хумусния пласт

През 2009 г. експертите от направлението осъществяваха превантивен, текущ и последващ контрол на проекти и обекти, за рекултивация на нарушени терени на основание Закона за опазване на почвата.

През 2009 година експертите от Инспекцията участваха в комисия за приемане на рекултивация на 11 броя сметища, на територията на Община Русе:

- село Ново село, местност „Край селото”;
- село Николово, местност „Пундев баир”;
- село Николово, местност „Потокоа”;
- град Мартен, местност „Калето”;
- село Тетово, местност „Караджовица”;
- село Ястребово, местност „Край селото”;
- село Червена вода, „Край село”;
- село Хотанца, местност „Ясаците”;
- село Семерджијево, местност „Киречелан”;
- село Просена, местност „Аблановското”;
- село Долно Абланово, местност „Друма”.

Почвен мониторинг, запечатване на почвите и ерозия

През 2004 г. Изпълнителната агенция по околна среда и води разработи и внедри нова мониторингова система на база мрежа 16 x 16 кв. км., като в пресечните точки са определени пунктовете от почвения мониторинг. На територията на РИОСВ – Русе, за областите Русе, Разград и Силистра, са определени 34 пункта. Мониторинговата система се извършва на три нива:

- Първо ниво – широкомащабен мониторинг;
- Второ ниво – мрежите за вкисляване и засоляване;
- Трето ниво – локални замърсители – дифузно почвено замърсяване от

земеделски източници.

През 2003 г. бе изградена мрежата за следене състоянието на засоляване и вкисляване на почвата, която продължава да се изпълнява и през отчетния период.

Почвеното пробонабиране и анализите се извършват от Регионална лаборатория – Русе.

Целта на мониторингова система е да се обхванат по-големи територии от почвените различия, намиращи се на територията на страната.

За Русенска област са характерни черноземните почви, сиви горски и алувиално-ливадни. В почвената характеристика попадат следните подтипове: карбонати, типични, излужени и оподзолени. На пресечните точки са определени пунктовете за почвен мониторинг. На територията на област Русе са определени 12 пункта, както следва: селата –

Полско Косово, Белцов, Бистренци, Батишница, Тръстеник, квартал Средна Кула – Русе, Кацелово, Нисово, Ястребово, град Ветово, град Сливо поле.

За област Разград са определени следните пунктове за почвен мониторинг: селата – Черешово, Раковски, Каменово, Ясеновец, Малък Поровец, Воден, Веселец, Твърдинци, град Кубрат, град Цар Калоян и град Лозница.

За област Силистра са определени следните пунктове: селата – Богданци, Звенимир, Ирник, Поляна, Раздел, Брадвари, Полковник Ламбриново, Кутловица, Богорово, Добружанка и град Тутракан.

При извършените анализи до момента не бяха регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както засоляване и вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове и сеитбооборот. Не е констатирано и наднормено съдържание на тежки метали от автотранспорт, което е показател за ползването на безоловен бензин.

През последните години все по-вече се налага тенденцията за намаляване замърсяването на земите и почвите. Ограниченото ползване на пестициди и торове в земеделието, програмите за екологично земеделие и животновъдство, въведения контрол за ограничаване на емисионното замърсяване по отношение на въздуха, водите и управлението на отпадъците, технологичното обновление в производствените процеси и дейности, които водят до намаляване деградацията на земите и почвите.

На територията на област Русе залежалите растително защитни препарати са събрани в ББ кубове. ББ кубовете са разположени в землищата на селата Бъзън, Щръклево, Батишница, Копривец, Ценово, Борисово и Регионално депо за твърди битови отпадъци – град Русе.

На територията на област Разград залежалите растително защитни препарати са събрани в централизиранни складове, отговарящи на изискванията за съхранение на опасни отпадъци в селата Езерче, Владимировци, Тръбач, гр. Завет и гр. Разград. Складовете в с. Езерче, с. Владимировци и град Завет са преведени със средства отпуснати от ПУДООС към МОСВ.

Остава неразрешен проблема със залежалите пестициди в област Силистра. Залежалите фитофармацевтични препарати се съхраняват в складове, неотговарящи на изискванията на Постановление № 53, за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци. Складовете са безстопанствени с нарушена покривна конструкция без врати и прозорци, без охрана, с което се създава предпоставка за замърсяване на околната среда и зстрашаване живота и здравето на хората.

През 2009 г. експерт от направление „Опазване на почвата и земните недра” взе участие в комисии по промяна предназначението на земята, на основание чл. 17, ал. 1 от ЗОЗЗ към ОД „Земеделие” в Русе, Разград и Силистра. Бяха разгледани 163 преписки и променено предназначението на земята. С участието на представител на РИОСВ в Комисията по промяна предназначението на земята се предотвратява неконтролируемото изземване на хумуса от обработваемите земеделски земи и строителството за неземеделски нужди.

Прилагането на добрите земеделски практики, правилното залесяване и обработки са гаранция за предотвратяването на ветрова и водна ерозия на почвата.

Замърсяване на почвите със строителни и битови отпадъци:

Строителните отпадъци се формират от строителството, ремонтът и реконструкцията на сгради и други обекти. Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контролът върху тях са регламентирани в ЗУО.

Генерираните в региона отпадъци се събират, съхраняват, транспортират и предават за преработка на лицензирани физически и юридически лица, притежаващи разрешение по Закона за управление на отпадъците – (ЗУО).

Опазване на земните недра и рационалното използване на подземните богатства

В изпълнение на заповед на министъра на околната среда и водите за своевременното пресичане на незаконни дейности при проучването и добива на инертни, керамични и скалнооблицовъчни суровини, както и за спазване изискванията за опазване на околната среда, земните недра и националния баланс на подземните природни богатства, РИОСВ - Русе извърши проверки на всички действащи на контролираната територия кариери.

Регистрирани 18 броя действащи кариери и рудници за добив на неметални полезни изкопаеми – варовик, каолинова суровина и глини, 10 площи за търсене и проучване. Всички действащи кариери и рудници разработиха технологични проекти за експлоатация през 2009 г., които са съгласувани в МОСВ. До всички предприятия бяха изпратени пълен набор от документи, отнасящи се до опазване на земните недра и рационалното използване на подземните богатства, както и за провеждането на мониторинг на подсистема „Земи и почви“.

През 2009 г. за всички минно-добивни дружества, действащи на територията на РИОСВ–Русе, бяха съгласувани проекти, съгласно действащото екологично законодателство.

Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ - Русе

През последните години на територията на РИОСВ - Русе се забелязва намаляване на замърсяването на земите и почвите. Обръща се голямо внимание на ограниченото използване на пестициди и торове в земеделието. Разработват се програми за екологично земеделие и животновъдство. РИОСВ-Русе контролира и следи за ограничаване на емисионното замърсяване по отношение на въздуха, водите и управлението на отпадъците, технологичното обновление в производствените процеси.

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

По отношение на биологичното разнообразие, контролираната от РИОСВ-Русе територия се отличава със съхранени, опазени и възстановени диви растителни и животински видове и генетичните им ресурси, местообитания и забележителни обекти на неживата природа.

В резултат на контролната дейност и предприетите мерки през 2009 г. се отчита добър екологичен ефект по отношение на:

- предотвратяване на незаконната търговия с ранноцъфтящи пролетни цветя;
- спазване на режимите и дейностите на територията на Поддържан резерват „Сребърна” и добро състояние на екосистемата, стабилизиране на пеликановата колония и популация на къдроглавия пеликан;
- подобряване на хидрологичния и консервационен статус на Защитена местност „Калимок-Бръшлен”, вследствие контролираното пропускане на вода при високи нива на р. Дунав;
- прилагане на законовите изисквания на Закона за биологичното разнообразие за търговията с видове по Конвенцията по международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES) и недопускане на незаконна продажба;
- осъществяване се цялостен контрол на инвестиционните предложения по отношение на тяхното местонахождение и предмета на дейност, като за тези, които попадат в границите на защитени зони или в обхвата на Приложения 1 и 2 на ЗООС се извършва оценка за съвместимост по реда на *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.*

Защитени територии

РИОСВ-Русе осъществява контрол на 40 защитени територии, от които Поддържан резерват „Сребърна”, Резерват „Бели Лом” и Природен парк „Русенски Лом”.

През 2009 г. са осъществени 410 контролни проверки на защитени територии, попадащи в обхвата на РИОСВ-Русе, от които 365 са в ПР „Сребърна”.

Извършена беше проверка на място с представители на всички заинтересовани институции във връзка със стартиране на процедура по обявяване на нова защитена територия - Защитена местност „Находище на пролетен горицвет” с. Горицвет, община Лозница (област Разград).

По инициатива на РИОСВ-Русе, в с. Горицвет, общ. Лозница (обл. Разград) се проведе изследване на терен на естественото находище на пролетен горицвет (*Adonis Vernalis*). Участие взеха представители на Областна администрация Разград, Областна дирекция „Земеделие” – Разград, Община Лозница, Общинска служба „Земеделие”, Регионална дирекция на горите и Държавното горско стопанство в Разград.

Основната цел на теренното изследване на растението е да се оцени състоянието и числеността на растението в популацията, площното разпределение и да се направят прецизни измервания със специализирана техника. Видът пролетен горицвет не е защитен, използва се като лечебно растение, но е включен в заповедта на Министъра на околната среда и водите за специалния режим на опазване и ползване със статут на абсолютна забрана за събиране от естествените му находища, поради установената трайна тенденция към намаляване на ресурсите му.

През 2009 година са проведени също и теренни изследвания с цел установяване на популацията на защитени растителни видове – елвезиево кокиче (*Galanthus elwesii*) и снежно кокиче (*Galanthus nivalis*).

Експерти на РИОСВ-Русе изпратиха в МОСВ 10 предложения за актуализиране на площите на защитени територии и 1 предложение за актуализиране на режима на дейности и за всички са издадени заповеди от Министъра на околната среда и водите.

Актуализирани са площите на:

- Защитена местност „Мющерека”, с. Беловец, община Кубрат - Заповед № РД-2/05.01.2009 г. (ДВ, бр. 15/2009 г.);
- Защитена местност „Горната кория”, с. Добротица, община Ситово - Заповед № РД-4/05.01.2009 г. (ДВ, бр. 15/2009 г.);
- Защитена местност „Рибарниците”, гр. Ветово, община Ветово и гр. Цар Калоян, община Цар Калоян, Заповед № РД-423/ 24.06.2009 г. (ДВ, бр. 63/2009 г.);

- Защитена местност „Колчаковската кория”, с. Хърсово, община Самуил-Заповед № РД-425/ 24.06.2009 г. (ДВ, бр. 63/2009 г.);
- Защитена местност „Вековна церова гора”, с. Церовец, община Иваново-Заповед № РД-401/ 18.06.2009 г. (ДВ, бр. 63/2009 г.);
- Природна забележителност „Острата скала”, гр. Сеново, община Ветово, Заповед № РД-424/ 24.06.2009 г. (ДВ, бр. 63/2009 г.);
- Природна забележителност „Орлова чука”, с. Пепелина, община Две могили и с. Табачка, община Иваново - Заповед № РД-421/ 24.06.2009 г. (ДВ, бр. 63/2009 г.);
- Природна забележителност „Големият Юг”, гр. Разград, община Разград - Заповед № РД-402/ 18.06.2009 г. (ДВ, бр. 63/2009 г.);
- Природна забележителност „Скално образувание Пещерата”, с. Голеш, община Кайнарджа - Заповед № РД-133/ 20.02.2009 г. (ДВ, бр. 36/2009 г.);
- Природна забележителност „Скално образувание Вратата”, с. Краново, община Кайнарджа - Заповед № РД-132/ 20.02.2009 г. (ДВ, бр. 36/2009 г.).

Процедурата е разписана в Закона за защитените територии и се налага поради несъответствия в площта им след отразяването на границите им в Картата на възстановената собственост.

Корекциите се правят след като РИОСВ подготвя документация, а министърът на околната среда и водите издава заповед за актуализация на площта на съответните територии. При това положение не се налага нова процедура за обявяване на защитена територия.

Експерти на РИОСВ-Русе организираха срещи в средата на април с представители на отговорните институции за обсъждане на превантивни мерки срещу пожари в Резерват „Бели Лом” и Поддържан резерват „Сребърна”.

Срещите са ежегодни и се провеждат във връзка със заповед на министъра на околната среда и водите, който за 2009 година бе определил периодът от 1 април до 31 октомври за пожароопасен. Тази заповед касае защитените територии, представляващи изключителна държавна собственост.

В срещите участие взеха представители на общините Ветово и Цар Калоян и кметствата Сребърна, Ветрен и Айдемир, представители на дирекциите „Гражданска защита” и „Пожарна безопасност”, Държавните лесничейства и дивечовъдни станции в регионите.

На срещите бяха обсъдени противопожарни мероприятия на резерватите и схемите за оповестяване на всички нива при възникване на пожари, превантивната дейност по информиране на пастирите и арендаторите на земи за недопускане на пожари, както и готовността на гасаческите групи.

През 2009 г. стартира процедура по заличаване на ЗМ „Голямата чешма” в земището на с. Кайнарджа, община Кайнарджа.

През 2009 г., приключи възстановяването на част от влажната зона по проект **„Възстановяване на влажните зони и намаляване на замърсяването”**. Така бе осигурена връзка между река Дунав и ЗМ „Калимок - Бръшлен” в участъка с. Нова Черна – с. Старо село – гр. Тутракан. Първите положителни сигнали се отчетоха при наблюдението на виюна. Сравнявайки резултатите от полевия сезон 2008 г. с тези от 2009 г., експертите установиха, че съществува ясна тенденция към увеличаване популацията на вида и подобряване състоянието на местообитанието му.

През 80-те години на 20-ти век във влажната зона не са навлизали свежи води от река Дунав. Това не е позволявало развитието на местната характерна ихтиофауна (рибна фауна) и възстановяване на местообитанията ѝ. Преди заливането на влажната зона, основно ихтиофауната се срещаше само в каналите, които са част от отводнителната система в района. Бе наблюдавано увеличаване на популацията на шарана (*Cyprinus carpio*) и щуката (*Esox lucius*), с разнородна възрастова структура. Водните нива във възстановената влажна зона се задържаха до края на месец юли, след което чрез системата от шлюзове, част от излюпилите се млади екземпляри бяха пропуснати в река Дунав. С това се изпълни една от основните задачи на влажната зона, да служи като „инкубатор” за рибните видове, срещани се в реката. Периодичното наводняване на възстановената част от блатото Калимок, ще гарантира опазването на биологичното разнообразие в региона. Наблюдава се подобряване на хидрологичния статус и частично откриване на водни огледала.

Подобрен е консервационният статус на влажната зона:

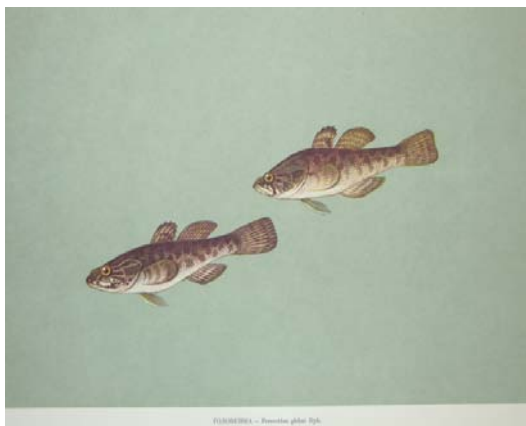
- констатирано е гнездене на кокилобегач (*Himantopus himantopus*), който е защитен вид от Приложение № 3 на ЗБР и е включен и в приложенията Бернската конвенция, със статус на „застрашен от изчезване вид”. Гнездене на гореописания вид не е наблюдавано от 15 години в тази територия;
- установено е гнездене на белобуза (*Chlidonias hybridus*) и речна (*Sterna hirundo*) рибарки, които са изчезнали от района през последните години и сега се завръщат като гнездящи;
- наблюдава се увеличение на броя на гнездящи птици от вида малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*), което предполага, че ЗМ „Калимок-Бръшлен” ще се обособи като място за 2^{-та} по големина гнездяща колония от този вид в българския участък на р. Дунав, след тази в ПР „Сребърна”;

- чрез пропускане на свежа вода от р. Дунав са навлезли някои ценни рибни видове, като шарана (*Cyprinus carpio*) и щуката (*Esox lucius*). Проведените през юни месец полеви изследвания, във връзка с Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР) показват, че превес в тази екосистема има шаранът, който успешно се е размножил. В края на юли, с отварянето на шлюзовете, тези млади екземпляри са върнати в реката;

- преовлажнените ливади в землището на с. Нова Черна, попадащи в границите на защитената местност служат като място за почивка по време на пролетната миграция на бели щъркели (*Ciconia ciconia*), бойник (*Philomachus pugnax*), малки бели чапли (*Egretta garzetta*), калугерици (*Vanellus vanellus*) и други застрашени водолюбивы птици.

При извършените наблюдения бяха установени редица други рибни видове, които също могат да служат като индикатор за състоянието на влажната зона, един от който е деветиглената бодливка (*Pungitius platygaster*).

Наред с възстановяващото се биоразнообразие във влажната зона се установи, че на територията се е заселил един нов за фауната на България вид риба - китайски поспаланко (*Perccottus glehni*). Видът е силно инвазивен и е от групата на блискоизточните видове. За първи път той е съобщен за река Дунав през 2008 г. от експедиция на Международната комисия за защита на река Дунав (ICPDR), в района на с. Ново село, област Видин. Основна причина за появяването му е повишаване температурата на водите на река Дунав над средните. Същият нализа във всички влажни зони в съседство на реката и лесно се приспособява към местните условия, екологично пластичен вид, обитава блатисти места и измества местните видове риби.

Китайски поспаланко (*Perccottus glehni*)

Наред с възстановяващото се биоразнообразие във влажната зона „Калимок–Бръшлен” се установи, че на територията се е заселил нов за фауната на България инвазивен вид риба - китайско поспаланко (*Perccottus glehni*).

Разпространение: Европа и Азия, Русия, Китай и Северна и Южна Корея.

Видът е силно инвазивен и е от групата на блискоизточните видове. За първи път той е установен в река Дунав през 2007 г. и 2008 г. от експедиция на Международната комисия за защита на река Дунав (ICPDR) в района на с. Ново село, област Видин. Основна причина за появяването му е повишаване температурата на водите на река Дунав над средните, в резултат на глобалното затопляне. Същият нализа във всички влажни зони в съседство на

реката и лесно се приспособява към местните условия, екологично пластичен вид, обитава блатисти места и измества местните видове риби.

Като красноречив пример за неговата екологична пластичност е интересен случай описан в Русия от Алексей Акхундов, Заместник-председател на Комисията за изготвяне на Червената книга на Москва: „Беше поставен един екземпляр от този вид в кофа с вода, без храна, без кислород за шест месеца. За този период рибата остана жива”.

Ефектът от възстановяване на тази част от влажната зона се изразява и в това, че наличната блатна растителност, основно тръстиката има пречистващата функция –т.е. явява се като пречиствателна станция на дунавските води от биологичноактивни вещества; Създават се предпоставки за опазване на значителен процент от биологичното разнообразие при Долен Дунав.

Дейности на територията на Поддържан резерват „Сребърна”

През 2009 година с разрешението на министъра на околната среда и водите бяха осъществени 7 посещения (с лодка) в Поддържан резерват „Сребърна” с представители на Военномедицинска академия, Аграрен университет – Пловдив, Централната лаборатория по обща екология при БАН, „Софилм” ЕООД, National Geographic – България, Факултет по растителна защита и агроекология към Аграрен университет Пловдив, Институт по география към БАН.

През 2009 г. Фондация „Льо Балкан” – България продължи провеждането на мониторинг и поддържащи природозащитни дейности в новообразувалия се пеликански залив. В езерото Сребърна, в пеликановата колония е изградена наколна платформа, за предпазване на птиците от набезите на диви прасета и други хищници.

Установените гнездови двойки през 2009 г. са около 80-86, като излетелите млади птици са около 100-110 екземпляра.

Със заповед № 167/02.06.2009 г. на Директора на РИОСВ-Русе беше регламентирано извършването на спортен риболов в определен участък по западния бряг - място, което е указано в Плана за управление и обозначено за целта с табели, като беше осъществяван ежедневен контрол по спазването на условията.

Над 20 найлонови мрежи са извадени от езерото по време на провежданите среднощни акции от охраната на Поддържан резерват „Сребърна” и екип на Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури-Силистра. От незаконните риболовни уреди е извадено малко количество плевелна риба, която е върната обратно в езерото. Мрежите са прибрани в административната сграда на РИОСВ-Русе в с. Сребърна.

Организиран бяха санитарни отстрели на диви свине и дребни хищници във влажната зона в края на 2008 и началото на 2009 г. Проведени са три ловни излета, при които са отстреляни 5 диви свине, 4 чакала и една лисица.

Целта е да се регулиране числеността на дивите свине и дребните хищници, за да се предотврати нанасянето на щети върху орнитологичното богатство на резервата.

Участие в лова взеха членове на ловно-рибарското дружество „Сокол 1”- Силистра и ловните дружинки на Сребърна, Ветрен и Айдемир, както и представители на Държавно горско стопанство-Силистра.

С това се постигна превенция на Пеликановата колония от нападения и компрометиране на гнезденето.

По плана за дейности в защитени територии – изключителна държавна собственост за 2009 г. бяха сключени договори с фирми за извършване на заравняване, укрепване и попълване на неравности на западния противопожарен път с дължина 4 000 м и за почистване от дървесна и храстова растителност на туристическата инфраструктура в района на ПР „Сребърна” – източен противопожарен път с обща дължина на отсечката около 4,5 км.

През зимния период от охраната са извършвани ежедневни обходи по райони, съобразени с климатичните условия, както и контрол на цялата територия на резервата срещу браконьерство.

През първото полугодие бяха подготвени и подадени следните проекти по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 година”, приоритетна ос 3: „Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие в Република България”:

1. „Извършване на поддържащи и възстановителни дейности в ПР „Сребърна” чрез отстраняване на част от тръстиката”;
2. „Ограничаване на негативното влияние на инвазивните видове и възстановяване на естествените местообитания чрез залесяване с местни видове в ПР „Сребърна”.

РИОСВ-Русе е съпартньор по още един проект с международно участие: „Мрежа от защитени територии по река Дунав”, в който са включени следните държави: Австрия, Унгария, Словакия, Сърбия, Харватска, Румъния и България по поречието на река Дунав.

НАТУРА 2000

През 2009 година, с публикуването на заповедта в държавен вестник за обявяване на Защитена зона „Лудогорие” приключиха процедурите по обявяване на 11 зони по Директивата за птиците от Общоевропейската екологична мрежа НАТУРА 2000 на територията на РИОСВ-Русе.

Защитена зона “Лудогорие” (BG0002062) се простира на територията на областите: Русе, Разград и Силистра. Общата ѝ площ е 914 365,180 дка (по имотни регистри).

Защитената зона е обявена с цел опазване и поддържане местообитанията на Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Ръждива чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*) и др. по време на гнездене и миграция за постигане на техния благоприятен природозащитен статус, а също и осигуряване на безопасни въздушни коридори и места за пренощуване за безпрепятствено предвижване на мигриращи грабливи птици, щъркели, пеликани и жерави.

В картата на възстановената собственост вече са отразени всичките 11 защитени зони по Директивата за птиците в обхвата на РИОСВ-Русе, с изключение на тези, попадащи в 2 общини (Разград и Дулово) от защитена зона „Лудогорие”.

Биологично разнообразие

Биоразнообразие означава многообразието сред живите организми от всяка среда, включително сухоземни, морски и други водни организми и екологични комплекси, от които те са част, като това включва разнообразие вътре във и между видовете, както и разнообразие на екосистемите.

На територията, контролирана от РИОСВ – Русе, която обхваща част от Дунавската равнина и част от Лудогорието, биоразнообразието е богато и се отличава със съхранени, опазени и възстановени диви растителни и животински видове и генетичните им ресурси, местообитания и забележителни обекти на неживата природа. Значителна част заемат естествените горски масиви, остатъци от вековни дъбови гори, липови гори, заливни и крайречни гори. Естествените находища на лечебните растения се намират в горски територии. През 2009 година са извършени 136 проверки и са дадени 90 предписания по **Закона за биологичното разнообразие**, издадени са 102 карти за екземпляри по чл. 70 от

ЗБР чрез регулиране на търговията с тях. Съставени са 3 акта и са конфискувани в полза на държавата 1 бр. екземпляр от вида обикновен мишелов (*Buteo buteo*) - препарат, 1 бр. екземпляр от вида пъстра розела (*Platycercus eximius*) и 3 броя червен ангъч (*Tadorna ferruginea*) - предмет на нарушенията.

С цел предотвратяване на незаконната търговия със защитени ранноцъфтящи растения са извършени проверки в началото на месец март по пазарите, улиците и цветарските магазини в Русе, Разград и Силистра. Нарушения не бяха констатирани.

Експертите на РИОСВ-Русе са обслужили 31 сигнала за намерени ранени или мъртви животински екземпляри. 20 от ранените защитени видове птици са изпратени за лечение и доотглеждане в Спасителен център гр. Стара Загора.

Два екипа на РИОСВ-Русе се включиха в средата на януари в ежегодното Среднозимно преброяване на водолюбиви птици. То се проведе в ранните часове на утрото по маршрутите с. Мечка – гр. Русе и Русе – Тутракан. За територията на инспекцията в преброяването участваха представители на Българското дружество за защита на птиците и Изпълнителната агенция по околна среда и води. Приоритетни зони бяха „Рибарници Мечка”, „Калимок-Бръшлен”, „Остров Пожарево”, „Гарвански блата”, „Малък Преславец”, „Сребърна” и река Дунав.

Преброяването е част от общото международно преброяване в цяла Западна Палеарктика (Европа, Близкия Изток, и Северна Африка).

Обект на Среднозимното преброяване са всички видове птици, за които влажните зони са основно местообитание – източник на храна, място за почивка и/или отглеждане на потомство. Към тях се включват изцяло разредите гмуркачоподобни, гмурецоподобни, пеликаноподобни, буревестникоподобни, дъждосвирцоподобни, семействата жеравови и дърдавцови.

Постоянен обект на среднозимен мониторинг са и грабливите птици, изцяло зависещи от влажните зони – морският орел, орелът-рибар и тръстиковият блатар. В България зимуват 8 вида водолюбиви птици, застрашени от изчезване в световен мащаб, както и голям брой видове, застрашени в Европа. Тези местообитания и обитателите им са предмет на опазване и на европейската екологична мрежа НАТУРА 2000.

По време на преброяването на територията на РИОСВ-Русе са наблюдавани 15 107 птици. Най-многочислена е била групата на гъскоподобните с 9 626 представители от вида голяма белочела гъска, 1 834 екземпляра от вида зеленоглава патица, както и малък, голям и среден нирец.

Втори по численост се нарежда разредът дъждосвирцоподобни – 3527 бр. в т.ч. жълтокрака, речна и чайка буревестник. От пеликаноподобните са преброени по около 220

екземпляра голям и малък корморани и 25 къдрограви пеликана. От представителите на жеравоподобните са преброени 320 екземпляра. Незначително е било количеството на щъркелоподобните, едва 18 броя.

Подробни данни от протоколите бяха изпратени до средата на февруари в Изпълнителната агенция по околна среда и водите. Установяването на числеността, динамиката на популацията на зимуващите в България водолубиви птици, както и местата от особена важност за тях, е от голямо значение за научно обоснованото определяне на мерките за тяхното опазване.

През 2009 г. в РИОСВ-Русе са подадени 12 броя заявления за организиране на пункт за изкупуване на охлюви, съгласно Заповед № РД-361/09.04.2004 г. на Министъра на околната среда и водите. Осъществени са 12 контролни проверки във всички пунктове, като не са констатирани нарушения.

- **Лечебни растения**

През 2009 г. експертите от отдел „КБРП” са извършили 254 проверки по **Закона за лечебните растения (ЗЛР)**, като са проверени 137 билкозаготвителни пункта, всички общини и държавни горски и ловни стопанства във връзка с осъществяване на контрол по прилагане на разпоредбите на закона, включително и във връзка с издаване на разрешителни за ползване. За нарушения на разпоредбите на Наредба 5/2004 г. *за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складове за билки и ЗЛР* са съставени общо 28 акта. През 2009 година в РИОСВ - Русе са подадени 10 нови уведомления за организирани билкозаготвителни пунктове. Във връзка с прилагане на Закона за лечебните растения и подзаконовите му наредби, Закона за горите и Правилника за прилагане на Закона за горите се проведе работна среща между представители на РИОСВ-Русе и служители на Регионална Дирекция по горите - Русе, в т. ч. и на Държавните ловни и горски стопанства, на която бяха дискутирани възможностите за извършване на съвместни проверки по билкозаготвителните пунктове.

През есента на 2009 година най-активният период на билкозаготвителната дейност за контролираната от РИОСВ-Русе територия приключи.

Данните от обобщената справка за контролната дейност по Закона за лечебните растения показват (ЗЛР), че в трите области функционират 137 пункта, от които 29 в русенска област, 60 в разградска и 48 в силистренска.

На територията на РИОСВ-Русе се добиват и ползват основно липов цвят, цвят-глог и бъз, плодове и цвят шипка, корени от коприва, жълт кантарион и мащерка.

От няколко години се наблюдава интерес от страна на билкозаготвители към култивирано отглеждане на редки и застрашени видове растения. Такива са случаите с

балканския ендемит-мурсалски чай, отглеждан в 2 села на територията на община Главиница, плантацията на ружа и бяла лупина на територията на община Дулово.

Всички растения, добивани в плантацията са защитени видове. Мурсалският чай е включен и в Червената книга на България. Отглеждането на такива растения подлежи на много строг контрол за произхода на генетичния материал

Събраните и първично обработени лечебни растения се използват във фармацевтичната, парфюмерийната и хранително-вкусовата промишленост.

За територията на РИОСВ-Русе са определени 7 вида от флората и фауната, които са включени в Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР). Това се шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), от рибите вион (*Misgurnus fossilis*) и върловка (*Leucaspis delineatus*), а от растенията – водна лилия (*Nymphaea alba*), кримска какула (*Salvia scabiosifolia*) и татарското диво зеле (*Crambe tataria*). По отношение на птиците се вземат данните от ежегодното средно-зимно преброяване на водолюбивите птици. За изследване на видовете, включени в НСМБР РИОСВ-Русе получи необходимото оборудване в т.ч. GPS системи, рибарски принадлежности, челници и електронни везни от Изпълнителната агенция по околна среда и води.

Проверките се извършват по предварително определена методика и участъци (в рамките на защитени територии или землища), описва се състоянието и количеството на видовете.

Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие е създадена по европейски програми и цели да се изследват редки или значими видове от флората и фауната на територията на страната.

В началото на юни 2009 година във влажните зони на територията на РИОСВ-Русе бяха проведени изследвания на ихтиофауната. Изследването се проведе съвместно с представител на Басейнова дирекция „Беломорски район” – Пловдив, като стартира от Защитена местност „Блатото край с. Малък Преславец”, продължи в Защитена местност „Гарванските блата” и завърши в Защитена местност „Калимок-Бръшлен”.

Бяха проведени наблюдения на рибите вион (*Misgurnus fossilis*) и върловка (*Leucaspis delineatus*). Целта е да се установи наличността на видовете, плътността на популацията им, възрастовата структура и условията във водните огледала - температура, кислородно съдържание и електропроводимост.

В резултат на обобщените статистически данни се извършва анализ и могат да се правят изводи и посочват тенденции за състоянието им. Присъствието или отсъствието на рибни видове във водните екосистеми, размерите на популациите и други данни за видовете, могат да служат за индикатори за състоянието на влажните зони. Не на последно място от получените данни могат да се правят паралели, например как глобалното затопляне влияе

върху компонентите на абиотичните фактори и биологичното разнообразие във влажните зони. За да имат представителна стойност изводите и тенденциите – дългосрочни и краткосрочни, е необходимо да има възможно по-пълни полеви данни и същите да бъдат събрани за един по-дълъг период от време.

Анализът на получената полева информация за съответните влажни зони показва добро състояние на популацията.

Резултати от проведените мониторингови дейности на други растителни и животински видове:

Сухоземни костенурки (*Testudo graeca* & *Testudo hermanni*). Изследванията са проведени в района на с. Ценово (област Русе). Установена е една смесена микропопулация на двата вида, която е добре запазена. Установените екземпляри са с почти едни и същи биометрични данни. Основна причина за това е изолацията на популацията и антропогенния натиск от околните обработваеми земи.

Това е единствената толкова добре запазена популация на тези два вида в района на Община Ценово. Находището е извън границите на защитени зони и защитени територии. РИОСВ – Русе ще предприеме мерки за защита на мястото.

Кримска какула (*Salvia scabiosifolia*).

Местонахождението попада в границите на защитената територия „Находище на кримска какула” - землище село Полско Косово, община Бяла, област Русе, като площта е 35,093 дка (поземлен фонд). Стопанисва се от община Бяла. Опазва се единственото в страната находище на защитения растителен вид Кримска какула (*Salvia scabiosifolia*), който е открит през 1970 г. Местността се отличава с уникален ландшафт, включващ характерни варовикови форми с хазмофитна растителност и типични крайречни растителни съобщества.

Намерената популация има ограничено разпространение, растенията образуват туфи и са пръснати неравномерно сред останалите компоненти на съобщество на *Amygdalus nana* L. Тя заема изпъкналите части на горната по-стръмна и ерозирана част на склона.

Кримската какула (степен конски босилек) се среща и на полуостров Крим, откъдето е произлязло и нейното име. Описана е в Червената книга на България. Включена е в приложения № 2 и № 3 на Закона за биологичното разнообразие.

В резултат на мониторинга се установи, че популацията е в много добро състояние и към момента няма преки заплахи за вида.

Татарско диво зеле (*Crambe tatarica*).

Това е единствено находище на този вид в България. Намира се в землището на с. Новград, община Ценово.

В резултат на мониторинга се установи, че популацията не е в много добро състояние – ограничена е, установени са единични екземпляри. Като причина за това може да се изтъкне антропогенния натиск от околните обработваеми земи, което ограничава разпространението на растението и липсата на подходящо местообитание. Пряка заплаха за унищожаване на вида е възникването на пожари.

През настоящата година предстои мониторинг на същите видове. За да се открие тенденция и да могат да се направят научни изводи, мониторингът трябва да се извършва поне 5 години.

ОТПАДЪЦИ

Информация и анализ за разработването, приемането от общинските съвети, актуализирането на общинските програми за управление на отпадъци и общинските наредби

Всичките 22 общини на контролираната от РИОСВ – Русе територия, имат утвърдени програми по „Управление на дейностите с отпадъци” (УДО). През 2009 г. бяха актуализирани общинските програми по опазване на околната среда (ООС), в това число и програмите по „УДО”, на общините Дулово, Иваново, Кубрат, Завет и Сливо поле.

Изготвени са общински наредби от общините, регламентиращи управлението на битовите и строителните отпадъци на техните територии, в които се отразяват изискванията на нормативната база по отпадъците. Всички общини на територията, контролирана от РИОСВ – Русе изготвиха общински програми за управление на дейностите по отпадъците, които са приети от съответните общински съвети и са ръководен документ при реализиране на комплекса от мероприятия по управление на отпадъците на общинско ниво.

Битови отпадъци

За периода 2001 – 2009 г. населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране, достигна приблизително 90 %.

Фирмите, извършващи дейности по сметосъбиране и сметоизвозване са получили съответните регистрационни документи от РИОСВ – Русе за извършване на дейностите си.

Четири от контролираните от РИОСВ – Русе общини са разработили проекти за закриване на селските сметища и са представени в МОСВ за финансиране от Републиканския бюджет. Това са общините Иваново, Кубрат, Алфатар и Кайнарджа.

От Европейската комисия бе утвърден проект за изграждане на 6 регионални депа за обезвреждане на битови отпадъци на обща стойност 60 млн. евро, като 75 % от средствата са осигурени по линия на предприсъединителните фондове на ЕС – програма ИСПА. Две от тези шест регионални депа се намират на територията, контролирана от РИОСВ - Русе.

Първото е разположено в гр. Русе и обслужва община Русе съвместно с общини Ветово, Иваново, Сливо поле и Тутракан. Депото приема битови, строителни, производствени и опасни отпадъци. Обектът бе въведен в експлоатация през месец декември 2005 г. През 2009 г. депото приемаше отпадъци от общините Иваново, Сливо поле, Русе и Тутракан. Предстои въвеждането на системи за организирано сметосъбиране и в община Ветово и транспортиране на битовите отпадъци до депото за обезвреждане.

Второто е разположено в гр. Силистра и обслужва община Силистра съвместно с общините Кайнарджа, Ситово, Дулово, Алфатар и Главиница. Депото приема битови, строителни и производствени отпадъци. През месец септември 2006 г. депото беше въведено в редовна експлоатация. През 2009 г. депото приемаше отпадъци от общини Силистра, Алфатар и Кайнарджа.

През 2007 г. завърши изграждането на регионално депо за битови, строителни и производствени отпадъци на гр. Разград. 2008 г. депото получи Комплексно разрешително от Министерството на околната среда и водите. През 2009 г. е въведено в редовна експлоатация. Депото ще обслужва община Разград съвместно с общините Цар Калоян, Самуил Завет, Кубрат, Исперих и Лозница.

Извършени са предварителни проучвания на площадка за разполагане на Регионално депо – Бяла (Борово), което ще обслужва община Бяла, съвместно с общините Борово, Ценово, Две могили, Опака и Полски тръмбеш.

На територията на РИОСВ - Русе през 2009 г. са закрити депата на „Захар Био” АД – за производствени отпадъци и на селата от община Русе.

На кметовете на всички общини през месец юли 2009 г. бяха връчени заповеди за прекратяване експлоатацията на общинските сметища за отпадъци, които не отговарят на екологичните изисквания. За целта, всяка една от общините е взела мерки за решаване на проблема като е представила в РИОСВ - Русе планове за привеждане на депата и прекратяване на експлоатацията им, в съответствие с нормативните екологични изисквания. Плановете са утвърдени от РИОСВ - Русе и предстои реализирането им в сроковете, залегнали в тях.

Приложение I: Информация за закритите нерегламентирани сметища, разположени на територията на РИОСВ – Русе за периода от 01.01.09 до 31.12.2009 година

Община	План за 2009 година			Изпълнено от 01.01.09 година до 31.12.09 година		
	брой	Площ, дка	Стойност лв.	брой	Площ, дка	Стойност лв.
РИОСВ-Русе	117	314	314 000	117	314	314 000
1. Русе	5	10	10 000	5	10	10 000
2. Сливо поле	5	10	10 000	5	10	10 000
3. Борово	5	10	10 000	5	10	10 000
4. Две могили	5	10	10 000	5	10	10 000
5. Иваново	5	10	10 000	5	10	10 000
6. Ценово	5	10	10 000	5	10	10 000
7. Бяла	5	10	10 000	5	10	10 000
8.Вятово	5	10	10 000	5	10	10 000
9.Кубрат	6	12	12 000	6	12	12 000
10.Исперих	6	12	12 000	6	12	12 000
11.Завет	6	12	12 000	6	12	12 000
12. Цар Калоян	6	12	12 000	6	12	12 000
13.Силистра	5	10	10 000	5	10	10 000
14.Тутракан	5	10	10 000	5	10	10 000
15.Ситово	5	10	10 000	5	10	10 000
16.Главиница	5	10	10 000	5	10	10 000
17.Дулово	5	10	10 000	5	10	10 000
18.Алфатар	5	10	10 000	5	10	10 000
19.Кайнарджа	5	10	10 000	5	10	10 000
20.Разград	6	12	12 000	6	12	12 000
21.Лозница	6	12	12 000	6	12	12 000
22.Самуил	6	12	12 000	6	12	12 000

Приложение II: План за закриването на нерегламентираните сметища, разположени на територията на РИОСВ–Русе за периода от 01.01.2010 до 31.12.2010 г.

Община	План за 2010 година		
	брой	Площ, дка	Стойност лв
РИОСВ-Русе	120	320	320 000
1. Разград	8	16	10 000
2. Лозница	5	10	10 000
3. Кубрат	5	10	10 000
4. Исперих	5	10	10 000
5. Завет	5	10	10 000
6. Самуил	5	10	10 000
7. Цар Калоян	5	10	10 000
8. Силистра	6	12	12 000
9. Тутракан	6	12	12 000
10. Ситово	6	12	12 000
11. Главиница	6	12	12 000
12. Дулово	6	12	12 000
13. Алфатар	6	12	12 000
14. Кайнарджа	6	12	12 000
15. Русе	5	10	10 000
16. Сливо поле	5	10	10 000
17. Борово	5	10	10 000
18. Две могили	5	10	10 000
19. Иваново	5	10	10 000
20. Ценово	5	10	10 000
21. Бяла	5	10	10 000
22. Вятово	5	10	10 000

Строителни отпадъци

През периода 2005 – 2009 г. на територията на РИОСВ – Русе са закрити около 540 броя нерегламентирани сметища. Закриването на нерегламентираните сметища на територията на РИОСВ-Русе за 2009 година, в които преобладаващи са битовите и строителни отпадъци е извършено в съответствие с екологичните изисквания.

До момента на територията на РИОСВ-Русе все още няма разработен и одобрен проект за рециклиране на строителни отпадъци.

Единственият проект за оползотворяване на собствени отпадъци от производство на строителни материали (тухли) е на „Комфорт“ ООД – гр. Варна. Бракуваните тухлени парчета се използват за рекултивация на терен от кариера – с. Трапище, община Лозница.

В РИОСВ–Русе за 2009 година бяха утвърдени и 134 фирмени програми по „УДО“ в съответствие с изискванията на действащото в момента в Република България екологично законодателство – член 30, алинея 2, от Закона за управление на отпадъците – ЗУО (ДВ бр. 86/2003г.). В срок до 31 март ежегодно всички фирми, притежаващи програми по „УДО“ внасят отчети за изпълнението им.

Производствени и опасни отпадъци

На територията, контролирана от РИОСВ - Русе до момента не са възниквали проблеми с третирането на производствените отпадъци.

Нерешени проблеми на територията на РИОСВ-Русе възникват във връзка с оползотворяването (обезвреждането) на някои видове опасни отпадъци. Проблемът е нерешен за територията на цялата страна.

По отношение на болничните отпадъци, инсертаторите на болниците в Русе, Разград, Силистра, Исперих и Дулово са спрени от експлоатация в края на 2006 г. В началото на 2007 година всички лечебни заведения са сключили договори за транспортиране и предаване на опасните си отпадъци за обезвреждане в инсталации, отговарящи на нормативните екологични изисквания. През 2008 година бяха въведени в експлоатация автоклави за обезвреждане на опасни болнични отпадъци в МБАЛ – Силистра и МБАЛ – Русе.

С въвеждането в експлоатация на Регионално депо – гр. Русе, което има изградени две клетки за опасни отпадъци, община Русе намери решение за проблема с негодните пестициди и тяхното крайно обезвреждане.

Отпадните луминесцентни лампи на територията на община Русе, които се съхраняваха временно в „Електроразпределение – клон Русе”, както и от останалите общини в региона се предават за преработка ежегодно на „Балбок инженеринг” АД - София.

Проблеми и ограничения

Основните проблеми, свързани с третирането на отпадъци в региона могат да бъдат обобщени както следва:

- Отделяните разходи за управление на отпадъците на всички нива са недостатъчни, а инвестициите свързани с управлението на отпадъците – ограничени;
- Прилагането на приоритетите за управление на отпадъците, съгласно ЗУО ще бъде затруднено, ако не се въведат изисквания за намаляване на отпадъците, постъпващи за депониране, изпълнението на програмите за разделно събиране на отпадъците или увеличение на таксата за депониране;
- Все още експертите констатират неконтролирано изхвърляне на отпадъците и появата нерегламентирани сметища в и извън населените места;
- Използваната сметосъбираща техника и контейнерния парк на места са амортизирани в значителна степен;
- Обществото не е достатъчно информирано за рисковете за околната среда, в резултат на неправилно третиране на отпадъците.

Опасни химични вещества и управление на риска

Основната цел на контролната дейност на експертите от направление „Опасни химични вещества” е да ограничава и предотвратява риска за човека и околната среда от въздействието на всички химични вещества, класифицирани, като опасни по смисъла на екологичното законодателство, които се съхраняват, произвеждат и употребяват на територията на РИОСВ - Русе.

Контролът върху химичните вещества се осъществява на база следните нормативни актове:

- Закон за опазване на околната среда;
- Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH);

- Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества и ограничаване на последствията от тях;
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати;
- Наредба за класифициране, опаковане и етикетиране на химични вещества и препарати;
- Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркиране и почистването му, както и за третирането на отпадъци, съдържащи поли хлорирани бифенили;

Контролт на фирмите, които произвеждат, съхраняват и/или употребяват опасни химични вещества и препарати през 2009 г. се упражняваше чрез извършване на проверки на информационните листи за безопасност и условията за съхранение на химичните вещества и препарати, изпълнение на условията на издадените Комплексни разрешителни на предприятията, както и на тези в издадените разрешителни за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества и ограничаване на последствията от тях, съгласно чл.104 от ЗООС. През 2009 г. са извършени 17 бр. проверки на предприятия притежаващи разрешителен документ за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества и ограничаване на последствията от тях.

Влезният в сила Регламент №1907/2006 г., относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химични вещества и препарати (REACH) на 1 юни 2007 г. замести голям брой европейски директиви и регламенти, създавайки единна система за управление на химикалите. Целта му е да осигури високо ниво на защита на човешкото здраве и на околната среда от употребата на химични вещества, да гарантира свободното движение на вещества на европейския пазар, да подтикне лицата, които пускат на пазара химични вещества (вносители и производители) да подхождат отговорно към управление на рисковете, свързани с техните употреби, да насърчи употребата на алтернативни методи за оценка на опасните свойства на веществата и да поощри иновациите и конкурентноспособността на европейската химическа индустрия.

През 2009 година са извършени проверки на 57 фирми на територията на РИОСВ – Русе, относно спазване на изискванията на цитирания регламент.

През 2009 г. 19 фирми от Русе, Силистра, Разград и Исперих са направили същинска регистрация по REACH.

ШУМ

Шумът и шумовото замърсяване на околната среда представляват един от големите екологични проблеми на нашето време. Шумът е комплекс от звуци, които оказват вредно въздействие върху човешкия организъм. Основни характеристики на звука са:

- честота - брой трептения за една секунда. Едно трептене е равно на един херц. Човекът възприема звуци в диапазона 16-20 000 херца, като най-добра е чувствителността на ухото от 1000 до 3000 херца.

- интензитет (сила) на звука - звука с минимална сила, който човек чува, е **долен слухов праг** и се означава с 0 децибела, а звукът с максимална сила, предизвикващ болка е **горен слухов праг** и се означава с 130 децибела. Възприемането на силата на звука от човешкото ухо се променя по крива линия, която е логаритмична. В практиката при измерване на шума се използват коригиращи филтри, доближаващи измерената стойност до тази, която чува човешкото ухо. Измерителните единици в случая са dBA (децибели по кривата A).

В зависимост от източниците, звукът бива производствен, транспортен и битов. Освен това може да бъде непрекъснат и импулсен.

Съгласно чл.18 на Закона за защита от шума в околната среда, министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ или упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху инсталациите и съоръженията от промишлеността.

През 2009 г. съгласно утвърдения и съгласуван с МОСВ и РЛ план за контролни измервания, експертът по шум към отдел „Превантивна дейност, опасни химически вещества и управление на риска” при РИОСВ-Русе извърши шест контролни измервания на шум, излъчван от промишлени източници. Контролираните обекти бяха: ПЧКФ „Арда-Русе” ООД, „Жити” АД, „Монтюпе” АД, „Астра-Биоплант” ЕООД-Сливо поле, „Хан Аспарух” АД-Исперих, „Амилум” АД-Разград. Издадени бяха четири предписания. Отклонения от нормативните изисквания бяха констатирани при ПЧКФ „Арда-Русе” ООД, за което бяха взети предвидените в Закона за защита от шума в околната среда, административно-наказателни мерки.

Жалби на граждани през периода не са постъпвали.

Шумът влияе изключително негативно върху човешкото здраве, като засяга всички системи в тялото. В началото се засяга слухът, след това централната нервна система, кръвното налягане и психиката. Нарушава се сънят, човек става раздразнителен и

неработоспособен. Звуците се възприемат и по време на сън, като влиянието им е дори по-вредно от това в будно състояние.

В съвременните градове основни източници на шум са промишлеността и най-вече транспортът. За да могат да се вземат адекватни мерки за намаляване на шумовото замърсяване трябва да се изработят планове за това, като предварително се направи точна оценка. За това се изработват стратегически карти на шум, които показват точно в кои райони на градовете има най-голямо шумово замърсяване. След това на основата на данните от тези карти се изработват и прилагат мерки за намаляване влиянието на шума върху живеещите в района хора. До сега са изработени шумови карти на градовете София, Пловдив и Варна. До края на 2012 г. предстои да се изработят шумови карти на градовете с над 100 000 жители, между които и Русе.

ИЗПЪЛНЯВАНИ ПРОЕКТИ И ОБЕКТИ С ЕКОЛОГИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

**Изпълнение на екологични проекти на територията на РИОСВ – Русе,
финансирани от МОСВ чрез ПУДООС и Републиканския бюджет през 2009 г.**

Наименование на проекта	Кратка характеристика	Източници на финансиране	Стойност на проекта	Етап на развитие
Довеждащ колектор по ул. „Искър” и ул. „Добруджа” – профили 117 и 101 – гр. Дулово	Изграждане на довеждащ колектор в град Дулово	ПУДООС Договор № 6280/25.10.2007 г., „Гелиг” ЕООД	1 499 907,43 лв.	Договорът е изпълнен
Реконструкция на водопровод в с. Добротица в участъка на входа на селото и минаващ по ул. „Добруджа”, „Божурите” и „Айдемирска” до пътя за с. Ирник	Реконструкция на водопровод в с. Добротица	ПУДООС, Договор № 7494/30.06.2009 г., „Водно строителство” АД	398 414, 25 лв.	Договорът е изпълнен
Пречиствателна станция за отпадъчни води – Главиница	Пречиствателна станция за отпадъчни води – Главиница	ПУДООС, Договор № 6798/15.12.2008 г., „Монолитстрой-Чорбаджийски, Байкушев” ООД	Цена на договора: 1 058 906,20 лв., Актувани през 2009 г. – 537 037,78 лв.	Договорът не е приключен, срокът е удължен с анекс
Подмяна на АС водопровод по ул. „Ген. Атила Зафиров” в с. Зафирово, община Главиница	Подмяна на АС водопровод с ПЕВП тръби от съществуваща ВШ	ПУДООС, Договор № 6613/05.09.2008 г., „Водно строителство” АД	446 648,67 лв.	Договорът е изпълнен
Подмяна на АС водопровод по ул. „Ген. Атила Зафиров” в с. Зафирово, община Главиница	Подмяна на АС водопровод с ПЕВП тръби от т. 1 до съществуваща ВШ	ПУДООС, Договор № 6614/05.09.2008 г., „Водно строителство” АД	645 561, 55 лв.	Договорът е изпълнен
Изграждане на	Изграждане на	ПУДООС, Договор №	320 131,13	Договорът

водоем в с. Ножарево, общ. Главиница	водоем в с. Ножарево	7728/13.07.2009 г., „Водно строителство” АД	лв.	е изпълнен
Изграждане на водоем в с. Суходол, общ. Главиница	Изграждане на водоем в с. Суходол	ПУДООС, Договор № 7731/13.07.2009 г., „Водно строителство” АД	285 856,70 лв.	Договорът е изпълнен
Изграждане на канализационни клонове – с. Калипетрово, община Силистра	Изграждане на канализационни клонове по ул. „Зелен синур” и “венера” и част от ул. „Добро поле”, „Волга”, „Беласица”, „Боровец”, „Люлин”, „Герена”, „Руйно”, „Ново Петрово” и „Лазурна”	ПУДООС, Договор № 6547/23.07.2008 г., „Водно строителство” АД	1 499 999,50 лв.	Договорът е изпълнен
Изграждане на канализационна система в с. Мъдрево, община Кубрат	Изграждане на канализационна система в с. Мъдрево	ПУДООС, Договор № 6945/06.04.2009 г., „Антора” ЕООД	999 999, 95 лв.	Договорът е изпълнен
Изграждане на канализационна система на с. Мъдрево, община Кубрат	Изграждане на канализационна система в с. Мъдрево	ПУДООС, Договор № 7709/10.07.2009 г., „Антора” ЕООД	Цена на договора: 743 113, 31 лв., Актувано през 2009 г.: 670 385,50 лв.	Договорът е изпълнен
ГПСОВ – Ситово	Изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води в с. Ситово	ПУДООС, Договор № 6285/10.12.2007 г., „Манекс” ООД	271 000,18 лв.	Договорът е изпълнен
Изграждане на битова канализация в Алфатар	Изграждане на битова канализация в гр. Алфатар	ПУДООС, Договор № 6545/23.07.2008 г., „Одесострой” ООД	680 941,11 лв.	Договорът е изпълнен
Изграждане на главни клонове на водопроводна мрежа на гр. Алфатар, по ул. „Й. Петров”, „Албена”, „Добруджа”, „Дочо Михайлов”	Изграждане на главни клонове на водопроводната мрежа в гр. Алфатар	ПУДООС, Договор № 6546/23.07.2008 г., „Одесострой” ООД	395 864,23 лв.	Договорът е изпълнен

и “Хр. Ботев”				
Реконструкция на съществуваща канализационна мрежа на кв. „Освобождение”- гр. Бяла, обл. Русе, Срок на изпълнение: 2009-2010 г.	Реконструкция на канализационна мрежа	Републикански бюджет Предвидени разходи за 2009 г.- 1 000 000лв.,	Усвоени средства през 2009 г. – 479 667 лв.	-
Канализация на град Цар Калоян, Срок на изпълнение 2007-2010 г.	Канализация на град Цар Калоян	Републикански бюджет Усвоени средства: -2006 г.- 800 000 лв., -2007 г.- няма, -2008 г. – 1 993 586,98 лв., -2009 г. – 286 751 лв.	Предвидени средства за 2009 г.: 2 000 000 лв.	Етап
Изграждане на водопроводна мрежа в град Алфатар, Срок на строителство: 2009-2010 г.	Водопроводна мрежа в гр. Алфатар	Републикански бюджет, Предвидени средства за 2009 г.- 2 000 000 лв.	Усвоени средства през 2009 г.- 669 166 лв.	-
Реконструкция на напорен водопровод ф 800 от БСП Раней 1-ПС втори подеи в с. Попина, Срок на строителство: 2009-2010 г.	Реконструкция на напорен водопровод в с. Попина,	Републикански бюджет, Предвидени средства за 2009 г.- 2 000 000 лв.	Усвоени средства през 2009 г.- 400 000 лв.	-
Безлихвен заем за закупуване на сметосъбираща техника и съдове за ТБО в община Завет	Закупуване на сметосъбираща техника и съдове за ТБО в община Завет	ПУДООС, Договор № 6854/21.01.2009 г., с изпълнители: „ВРЗ-Вола-Еко” ООД и “СРС-Инженеринг” ООД	105 365,63 лв.	Договорът е изпълнен
Въвеждане на организирано сметосъбиране и сметоизвозване във всички населени места в община Завет	Закупуване на сметосъбиращ автомобил и контейнери за ТБО в населените места в община Завет	ПУДООС, Договор № 6856/21.01.2009 г., с изпълнители: „ВРЗ-Вола-Еко” ООД и „СРС-Инженеринг” ООД	245 853,12 лв.	Договорът е изпълнен
Безлихвен заем за създаване на общинска система за сметосъбиране и сметоизвозване в община Две	Закупуване на сметосъбиращ автомобил и контейнери за ТБО в община Две могили	ПУДООС, Договор № 6914/14.03.2009 г., с изпълнители „Панов” ЕООД, „Денекс” ЕООД и „Евромаркет” ООД	185 608,80 лв.	Договорът е изпълнен

МОГИЛИ				
Създаване на общинска система за сметосъбиране и сметоизвозване в община Две могили	Закупуване на сметосъбиращ автомобил и контейнери за ТБО в община Две могили	ПУДООС, Договор № 6915/14.03.2009 г., с изпълнители „Панов” ЕООД, „Денекс” ЕООД и „Евромаркет” ООД	433 087,00 лв.	Договорът е изпълнен
Изграждане на система за сметосъбиране и сметоизвозване в община Кайнарджа	Закупуване на сметосъбиращ автомобил и контейнери за ТБО в община Кайнарджа	ПУДООС, Договори № 6971/29.04.2009 г. №6973/07.05.2009 г., с изпълнители „Идея продукт” ООД и „Евромаркет-БДР” ООД	180 558,24 лв. 77 382,10 лв.	Договорите са изпълнени
Програма „Чиста околна среда” – 63 проекта	Бенефициент-общини		Обща стойност на проектите: 531 817, 08 лв.	Реализиран и
Програма „Чиста околна среда” – 37 проекта	Бенефициент-читалища		Обща стойност на проектите: 110 445,92 лв.	Реализиран и
Програма „Чиста околна среда” – 21 проекта	Бенефициент-училища и детски градини		Обща стойност на проектите: 60 834,30 лв.	Реализиран и
Общо проекти по „ЧОС” – 124 проекта			703 097,30 лв.	Реализирани

ПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ

През 2009 година от отдел „Превантивна дейност, опасни химични вещества и управление на риска” са извършени **73** бр. проверки на оператори, употребяващи химични вещества и препарати. Дадени са **119** предписания.

Броят на операторите на територията на РИОСВ - Русе, попадащи в изискванията на REACH е 19, на вносителите е 3, а на потребители по веригата - 12.

Броят на проверките за наличие на информационен лист за безопасност (ИЛБ) е 73, със 73 дадени предписания. Проверени са 14 предприятия с нисък рисков потенциал и 3 с висок рисков потенциал.

Дадено е едно предписание на оператор за класификация по чл. 104 от ЗООС. Няма съставени актове за установяване на административни нарушения и издадени наказателни постановления.

Експерти от отдела осъществяваха организацията на екипите и тяхното ръководство по контрола, свързан със спазване на условията в комплексните разрешителни (КР). Утвърденият от МОСВ график за извършване на контролните проверки бе спазен. През отчетения период са извършени **33** проверки на операторите, притежаващи КР, като са дадени **143** предписания. На един оператор е съставен акт за неизпълнение на условия в КР и съответно издадено наказателно постановление за **85 000** лв.

Експерти от отдела участваха на заседания на експертни съвети към общините при одобряване на проекти по ЗУТ и заседания на комисии по чл 17, ал 1 от Закона за опазване на земеделските земи за промяна предназначението на земеделски земи за неземеделски нужди и утвърждаване на площадки и трасета за проектиране.

С оглед постигане целите на превантивния контрол и в изпълнение на своите функции през 2009 година отдел „Превантивна дейност, опасни химични вещества и управление на риска” подготви:

- 1795 становища по уведомления за инвестиционни предложения;
- 107 мотивирани решения по преценка на необходимостта от извършване на ОВОС;
- 47 Решения за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка.
- Издадено е едно решение по ОВОС за одобряване на инвестиционният проект.

На територията, контролирана от РИОСВ-Русе работят 40 оператора, дейностите на които попадат в обхвата на приложение 1 на Реграмент 166. Извършено е уведомяване с писма за задълженията на операторите по докладването за Европейския регистър за пренос на замърсители.

През 2009 година, броят на инвестиционните инициативи е запазен на нивото на 2008 г.

На контролираната от РИОСВ-Русе инвеститорите проявяват инвестиционен интерес към изграждане на фотоволтаични паркове, развитие на интензивно животновъдство, изграждане на обекти с обществено предназначение.

Може да се отбележи положителна тенденция в прилагането на най-добри налични техники и технологии дори за малки по мащабност инвестиционни предложения извън обхвата на приложенията към глава шеста и седма от ЗООС, както и търсенето от възложителите на възможности за използване на възобновяеми природни ресурси и оползотворяване на отпадъците.

През 2009 г. не са издавани разрешения по чл. 104 от Закона за опазване на околната среда - ЗООС (публикуван в ДВ брой 91/2002 година, попр. ДВ брой 98/18.10.2002, изм. ДВ брой 86/30.09.2003, изм. ДВ брой 70/10.08.2004, изм. ДВ брой 74/13.09.2005, изм. ДВ брой 77/27.09.2005 година). Предстои издаването на разрешения на „Шелф” АД – Русе и „Хан Аспарух” АД – град Исперих.

През 2009 година, на територията на РИОСВ-Русе не са констатирани случаи на непосредствена заплаха за екологични щети, както и такива на причинени екологични щети по смисъла на Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети – ЗОПОЕЩ.

**ДЕЙНОСТ НА „АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ” И
„ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР”**

Справка за дейността на „Административно обслужване” и предоставените чрез него административни услуги през 2009 година

Административна услуга	Общ брой предоставени услуги
Изготвяне на становище за внос на озоноразрушаващи вещества	0
Съгласуване на програми за мониторинг	0
Утвърждаване на план за управление на разтворителите и схеми за намаляване на летливите органични съединения (ЛОС)	16
Утвърдени планове за собствен мониторинг на атмосферния въздух	4
Проверки на доклади за за собствени измервания на атмосферния въздух	61
Изготвяне на становище за проект на разрешително за заустване	0
Информационни карти за състоянието на отпадъчнит води	24
Изготвяне на становище за съгласуване на Годишен експлоатационен проект за търсене и/или проучване, добив и преработка на подземни богатства	26
Съгласуване на програми за рекултивация на нарушени терени	11
Регистрация на пунктове за изкупуване на охлюви	12
Регистрация на книги за изкупените, реализираните и наличниколичества билки по чл. 31, ал. 3, т. 2от Закона за лечебните растения (ЗЛР)	8
Уведомление на пункт за билки	10

Разпределение на квоти за изкупуване и търговия с билки под ограничителен режим на фирми и физически лица	1
Регистрация на растителни и животински видове по Вашингтонската конвенция за регулирана търговия на редки видове от дивата флора и фауна (CITES)	102
Издаване на регистрационен документ за дейностите по събиране, транспортиране и временно съхраняване на отпадъци по чл. 12, ал. 4 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО)	75
Издаване на разрешение за извършване на дейности с отпадъци по ЗОУ	95
Издаване на удостоверение за търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали по чл. 55 от ЗУО	5
Утвърждаване на работни листове за класификация на отпадъците	133
Издаване на решение за утвърждаване на програма за управление на дейностите по отпадъците	134
Изготвяне на становище за внос на опасни вещества	0
Заверка на отчетни книги за отпадъци	120
Проверки на годишни отчети за отпадъци	678
Преценка за необходимостта от извършване на екологична оценка (ЕО)	49
Издаване на становище по проект на комплексно разрешително	1
Издаване на становище по ЕО на планове и програми	0
Решение за преценка на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)	109
Уведомление за инвестиционно намерение до РИОСВ	1 825
Изготвяне на становище относно финансиране на проекти от ПУДООС	10
Предоставяне на достъп до информация за околната среда	25

Информационна дейност за обществеността и участия в кампании през 2009 година

Информационните функции за обществеността се осъществява чрез дейността на Екологичния информационен образователен център при РИОСВ-Русе. От създаването си, до настоящия момент работата на центъра е свързана с улесняване достъпа на гражданите до екологична информация, повишаване на тяхната екологична култура и образование, както и въвличането и насърчаване към активното им участие в процесите на вземане на решения, свързани с околната среда.

През 2009 година, информационният център бе посетен от 534 души - представители на отделните целеви групи и партньори на РИОСВ-Русе. Основните цели на посещенията са свързани с провеждане сраци с ръководството на инспекцията, конкултации и експертна помощ, обществени обсъждания, търсене на екологична информация, изнасяне на презентации пред ученици и студенти.

- 12 януари 2009 год. Посещение на ученици от ПГДВА „Йосиф Вондрак” с прожекция на филм във връзка с обявяването на вътрешен конкурс за проектиране на кът за разделно събиране на отпадъците в домакинство.
- 14 януари 2009 г.: Среща с кметовете на общините Борово, Бяла, Ценово и Две могили за обсъждане проблемите за изоставането на проектирането и изграждането на Регионално депо – Бяла.
- 11 февруари 2009 г.: Открит урок в ЦДГ „Пинокио”- гр. Русе за лечебните растения с участието на експерти на РИОСВ-Русе.
- 4, 5 и 6 март 2009 г.: Среци с кметовете на общини от областите Силистра, Разград и Русе за закриване на сметищата и проектната готовност за усвояване на средствата по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.”
- 12 март 2009 г.: Посещение на възпитаници на СОУ „Христо Ботев” – Русе. Тема на презентацията – Дейността на РИОСВ-Русе и мониторинг на въздуха.
- 22 април 2009 г.: Посещение на възпитаници на ПГРКК – Русе. Тема на презентацията – 22 април Ден на Земята, Дейността на РИОСВ-Русе и мониторинг на въздуха.

- 23 април 2009 г.: Посещение на експерти на РИОСВ-Русе в ПГДВА „Йосиф Вондрак” за оценка на проектите, свързани с проектирането на кухненско обзавеждане с кът за разделно събиране на отпадъците.
- 5 юни 2009 г.: Открит урок в АГ „Гео Милев” на тема климатичните промени и борбата с тях.
- 21 юли 2009 г.: Представяне дейността на РИОСВ-Русе пред експерти на Агенцията по водите на Франция под домакинството на Дирекция „Морска администрация – Русе”.
- 22, 23, 24 юли 2009: Среща с кметовете на населени места от областите Силистра, Разград и Русе по повод преустановяване експлоатацията на съществуващите сметища.
- 26 октомври 2009 г.: Обществени обсъждания на Доклада по ОВОС за инвестиционното предложение за изграждане на МВЕЦ „Янтра 1” в кметствата Белцов, Долна Студена и община Ценово с участието на експерти на РИОСВ-Русе.
- 18 ноември 2009: Участие на представители на РИОСВ-Русе в заседание на постоянно действащата междуведомствена комисия по опазване на околната среда и представяне на темите:
  - Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.” и ангажиментите на общините за привеждането им в съответствие с директивата за екологични стандарти за качеството в областта на водната политика” и
  - „Подобряване управлението на отпадъците в общините на територията на област Русе”.

Отразяването на дейността на РИОСВ-Русе е важна част от работата на Информационни център. Чрез работата с представителите на електронните и печатни медии обществеността се информира за контролната дейност на инспекция, предприетите мерки за предотвратяване за замърсяването на околната среда, задълженията на отделните субекти по прилагане на екологичното законодателство и др.

През 2009 година до медиите са изпратени 86 прессъобщения. Подготвени и дадени на различна тематика са 28 интервюта с участието на ръководния и експертен състав.

На интернет страницата на инспекцията се публикувани 21 материала за рубриката „Любопитно“. В годишен план през 2009 година на интернет страницата са регистрирани 11 958 уникални посещения.

Достъпът до обществена информация за околната среда на гражданите се гарантира чрез Закона за опазване на околната среда (ДВ, бр. 91/2002 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 103/2009 г.) и Законът за достъп до обществена информация (ДВ, бр.55/2000 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 104/2008 г.).

През 2009 година в РИОСВ-Русе са регистрирани и разгледани 35 писмени заявления за достъп до информация. В резултат на това са издадени 25 Решения за предоставяне на достъп до информация. По-голяма част от изисканата информация е от страна на общини и юридически лица, необходима им за разработването на планове и програми или подготовката и реализацията на инвестиционни предложения. По отношение на гражданите, преобладават исканията за информация, свързана с местонахожданието на конкретни имоти спрямо границите на защитените зони от Общоевропейската екологична мрежа НАТУРА 2000.